

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

серія
РЯТІВНИК

Р. А. Кордуп

Німецька мова

у таблицях і схемах

- Деякі правила читання букв і буквосполучень
- Основні відомості з морфології
- Правила граматики
- Основні форми сильних і неправильних дієслів
- Назви пір року, місяців і днів тижня

Scan by Tetyanka_@TTT22

5

11

УДК 811.112.2(072)
ББК 74.261.7 Нім+81.2 Нім
К68

Серія «Рятівник» заснована в 1998 році.

Рецензент:

О. М. Белозьорова, кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької та французької мов Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна

Кордуп Р. А.

К68 Німецька мова у таблицях і схемах. 5—11 класи: Навчальний посібник-довідник. — Х.: Ранок, 2013. — 128 с.

ISBN 978-617-09-0656-4

Навчальний посібник-довідник «Німецька мова у таблицях і схемах» допоможе усім, хто вивчає німецьку, узагальнити і систематизувати свої знання правил читання і граматики. Від інших подібних навчальних посібників, виданих у нашій країні, цей посібник-довідник вигідно відрізняється лаконічністю та доступністю викладу матеріалу.

Для старшокласників, абітурієнтів та всіх, хто вивчає німецьку мову самостійно.

УДК 811.112.2(072)
ББК 74.261.7 Нім+81.2 Нім

**Разом дбаємо
про екологію та здоров'я**

ISBN 978-617-09-0656-4

© Р. А. Кордуп, 2007, 2012
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2013

ЗМІСТ

Передмова	5
Німецький алфавіт (Das Alphabet)	6
Деякі правила читання букв та буквосполучень	7

Морфологія

Артикль (Der Artikel)	8
Відмінювання означеного артикля	8
Відмінювання неозначеного артикля	8
Іменник (Das Substantiv)	9
Визначення роду за значенням	9
Визначення роду іменників за їх формою	12
Відмінювання іменників	15
Відмінки у німецькій мові	15
Типи відмін іменників у німецькій мові	15
Сильна відміна іменників	16
Слабка відміна іменників	17
Жіноча відміна іменників	18
Мішана відміна іменників	18
Відмінювання іменників у множині	19
Утворення множини іменників	20
Прикметник (Das Adjektiv)	24
Відмінювання прикметників	24
Слабка відміна прикметників	24
Сильна відміна прикметників	25
Мішана відміна прикметників	26
Ступені порівняння прикметників та прислівників	27
Особливі форми ступенів порівняння	28
Прислівник (Das Adverb)	29
Числівник (Das Numerale)	30
Кількісні числівники (Die Grundzahlen)	30
Уживання кількісних числівників	33

Позначення часу	34
Порядкові числівники (Die Ordnungszahlen)	35
Дробові числівники (Die Bruchzahlen)	37
Займенник (Das Pronomen)	38
Види займенників	38
Особові займенники	39
Присвійні займенники	40
Зворотний займенник sich	41
Заперечні займенники	42
Неозначені займенники	43
Безособовий займенник es	44
Неозначено-особовий займенник man	45
Відносні займенники	46
Питальні займенники	47
Вказівні займенники	48
Займенникові прислівники (Die Pronominaladverbien)	49
Дієслово (Das Verb)	50
Класифікація дієслів	50
Відокремлювані та невідокремлювані префікси	52
Дієвідмінювання дієслів у Präsens	53
Дієвідмінювання дієслів у Präteritum	56
Уживання допоміжних дієслів haben/sein у Perfekt та Plusquamperfekt	58
Утворення дієприкметника минулого часу (Das Partizip II)	59
Минулий час Perfekt	60
Минулий час Plusquamperfekt	61
Майбутній час Futur I	61
Схема вживання часів	62
Präsens	62
Präteritum	62
Perfekt	63
Plusquamperfekt	63
Futur I	63

Пасивний стан (Das Passiv)	64	Складносурядне речення	112
Präsens Passiv	64	Сполучники у складносурядному реченні	112
Präteritum Passiv	64	Сполучники, що не впливають на порядок слів у реченні	113
Perfekt Passiv	64	Складнопідрядне речення	114
Plusquamperfekt Passiv	65	Порядок слів у головному реченні	114
Futur I Passiv	65	Порядок слів у підрядному реченні	115
Конструкція haben/sein + zu + Infinitiv	66	Позиція зворотного займенника sich у підрядному реченні	116
Модальні дієслова	66	Типи підрядних речень	117
Дієвідмінювання модальних дієслів у Präsens	66	Підрядне речення підмета	120
Уживання модальних дієслів	67	Підрядне речення присудка	120
Дієслова, які мають модальне значення	68	Підрядне додаткове речення	121
Наказовий спосіб (Der Imperativ)	69	Підрядне означальне речення	121
Керування дієслів	70	Підрядне речення місця	121
Дієслова, що вимагають Nominativ	70	Підрядне речення способу дії	122
Дієслова, що вимагають Akkusativ	70	Підрядне речення причини	122
Дієслова, що вимагають Dativ	71	Підрядне речення часу	122
Дієслова, що вимагають Genitiv	72	Підрядне речення мети	123
Керування дієслів з прийменниками	72	Підрядне речення умови	124
Дієслова, які керують подвійним Akkusativ	75	Підрядне речення нереальної умови	125
Дієслова, які керують Akkusativ та Dativ	75	Підрядне порівняльне речення (реальне порівняння)	126
Основні форми сильних та неправильних дієслів	76	Підрядне порівняльне речення (реальне порівняння із сполучником je ... desto)	126
Прийменник (Die Präposition)	84	Підрядне порівняльне речення (нереальне порівняння)	126
Керування	84	Підрядне наслідкове речення	127
Злиття прийменника з артиклем	85	Підрядне допустове речення	127
Вживання прийменників	86	Підрядне обмежувальне речення	127
Прийменники часу	108		

Синтаксис

Просте речення	110
Порядок слів у німецькому простому реченні	110
Питальні слова	111

Передмова

Дорогий друже!

Ти вирішив вивчати німецьку мову або хочеш повторити німецьку граматику? Посібник допоможе тобі в цьому. Він побудований таким чином, що навіть початковий етап вивчення німецької мови не буде для тебе занадто складним.

Книга допоможе тобі повторити правила читання німецьких слів, виконати будь-яке завдання з граматики. Вона містить практично увесь матеріал, що вивчається у середній школі.

Таблиці складені з урахуванням сучасних методів візуалізації, але в них використані відомі тобі терміни і враховані знання граматики рідної мови.

Сподіваюсь, що робота з цією книгою буде для тебе пізнавальною та цікавою.

Успіхів тобі!

Автор

Німецький алфавіт (Das Alphabet)

Aa	[a:]	Nn	[ɛn]		
Bb	[be:]	Oo	[o:]		
Cc	[t͡se:]	Pp	[pe:]		
Dd	[de:]	Qq	[ku:]		
Ee	[e:]	Rr	[ɛr]		
Ff	[ɛf]	Ss	[ɛs]/ß [ɛs'tsɛt]		
Gg	[ge:]	Tt	[te:]		
Hh	[ha:]	Uu	[u:]		
Ii	[i:]	Vv	[fa_o]		
Jj	[jot]	Ww	[ve:]		
Kk	[ka:]	Xx	[iks]		
Ll	[ɛl]	Yy	['ypsilon]		
Mm	[em]	Zz	[tsɛt]		
Ää	[ɛ:]	Öö	[ø:]	Üü	[y:]

Деякі правила читання букв та буквосполучень

a	—	[a]	Tasse
a	}	—	[a:]
aa			
ah	}	—	[a_e]
ai			
ei	}	—	[a_o]
au			
ä	}	—	[ɛ]
e			
ä	}	—	[ɛ:]
äh			
e	—	[ə]	Tanne
e	}	—	[ɔ:]
ee			
eh	}	—	[i:]
i			
ie	}	—	[i]
ih			
i	—	[i]	ist
o	—	[ɔ]	kommen
o	}	—	[o:]
oo			
oh	}	—	[u]
u			
u	}	—	[u:]
uh			
ü	—	[y:]	Übung
ü	}	—	[y]
ö			
ö	}	—	[ø:]
ö			
ö	}	—	[œ]
ö			
äu	—	[ɔ]	läuft
eu	—	[ɔ ø]	heute

v	}	—	[f]	Vater
v			[v]	Vase
b	}	—	[b]	Bau
b			[p]	ab
ch	}	—	[ç]	ich
ch			[x]	nach
chs	—	[ks]	wachsen	
d	}	—	[d]	dann
d			[t]	stand
g	}	—	[g]	Gans
g			[k]	Tag
h	—	[h]	Hase	
x	—	[ks]	Axt	
tz	}	—		Satz
z			[t_s]	Zahn
ng	—	[ŋ]	lange	
ig (у кінці слова)	—	[iç]	fertig	
n	}	—	[n]	dann
n			[ŋ]	Schrank
s	—	[z]	Satz	
s	}	—		Gast
ss			[s]	Gasse
ß	}	—		Straße
sch				Schach
st	}	—	[ʃ]	Student
sp				
qu	—	[kv]	Quelle	
ttsch	—	[tʃ]	Deutsch	

МОРФОЛОГІЯ

Артикль (Der Artikel)

Відмінювання означеного артикля

Морфологія

Kasus	Singular			Plural
	m	n	f	
N	der	das	die	die
G	des		der	der
D	dem		der	den
A	den	das	die	die

Відмінювання неозначеного артикля

Kasus	Singular			Plural
	m	n	f	
N	ein		eine	Відсутній
G	eines		einer	
D	einem		einer	
A	einen	ein	eine	

Іменник (Das Substantiv)

Визначення роду за значенням

Чоловічий рід

Назви сторін світу	der Osten — схід
	der Westen — захід
Назви пір року	der Frühling — весна
Назви місяців	der November — листопад
Назви днів тижня	der Mittwoch — середа
Назви частин доби	der Morgen — ранок
	der Abend — вечір
Але:	die Nacht — ніч
Назви опадів	der Schnee — сніг
	der Regen — дощ
Назви гір та гірських хребтів	der Harz — Гарц
	der Elbrus — Ельбрус
Але:	die Karpaten — Карпати
множина та деякі зрощення	die Zugspitze — Цугшпітце
Назви мінералів та гірських порід	der Granit — граніт
	der Basalt — базальт
Назви спиртних напоїв	der Sekt — шампанське
	der Wein — вино
	der Kognak — коньяк
Але:	das Bier — пиво
Назви марок та моделей автомобілів	der Lada — «Лада»
	der Mercedes — «Мерседес»
	der Sierra — «Сієрра»

Жіночий рід

Назви кораблів

die Rostok — «Росток»

Назви літаків

die TU-134 — «Ту-134»

die Boeing-734 — «Боїнг-734»

Назви більшості дерев і квітів

die Rose — троянда

die Tulpe — тюльпан

die Kiefer — сосна

Але:

der Ahorn — клен

зрощення зі словом **der Baum**

der Kaffeebaum — кавове дерево

Назви багатьох плодів та ягід

die Birne — груша

die Banane — банан

die Apfelsine — апельсин

die Kirsche — вишня

die Zitrone — лимон

Але:

der Apfel — яблуко

der Pfirsich — персик

Назви більшості німецьких річок

die Oder — Одер

die Spree — Шпрее

die Elbe — Ельба

Але:

der Rhein — Рейн

der Main — Майн

der Neckar — Неккар

Назви інших (не німецьких) річок,
що закінчуються на **-а, -е**

die Newa — Нева

die Wolga — Волга

die Themse — Темза

Назви мотоциклів

die BMW — «БМВ»

die Jawa — «Ява»

Назви дітей та дитинчат тварин

das Kind — дитина

das Kalb — теля

Назви більшості хімічних елементів

Але:

das Chlor — хлор

das Kupfer — мідь

der Phosphor — фосфор

der Schwefel — сірка

der Sauerstoff — кисень

der Wasserstoff — водень

der Stickstoff — азот

Назви фізичних величин

das Kilowatt — кіловат

Назви букв, мов

das Ypsilon — іпсилон

das Russisch — російська мова

Назви країн, континентів, островів,
населених пунктів

Але:

(das) Deutschland — Німеччина

(das) Köln — Кельн

(das) Afrika — Африка

(das) Sachalin — Сахалін

die Schweiz — Швейцарія

die Ukraine — Україна

die Krim — Крим

die Türkei — Туреччина

die Mongolei — Монголія

der Irak — Ірак

der Iran — Іран

Географічні назви середнього роду вживаються без артикля. Означений артикль уживається лише у випадку, якщо перед іменником стоїть означення: das schöne Deutschland — красива Німеччина.

Визначення роду іменників за їх формою

Чоловічий рід

Іменники, утворені від основи дієслова
безафіксальним способом

der Sprung (←springen) — стрибок
der Betrieb (←betreiben) — підприєм-
ство

Іменники з суфіксами

-er, -ler, -ner, -ig, -ling, -s
(після приголосної)

der Arbeiter — робітник
der Schüler — школяр
der Gärtner — садівник
der Essig — оцет
der Zwilling — близнюк
der Fuchs — лис

Запозичені іменники з суфіксами

**-ant, -and, -ent, -är, -et, -it, -ot,
-at, -eur, -ist, -loge, -or, -us**

der Doktorand — аспірант
der Student — студент
der Sekretär — секретар
der Athlet — атлет
der Ingenieur — інженер
der Artist — артист
der Biologe — біолог
der Doktor — доктор
der Zyklus — цикл
der Optimist — оптиміст
der Patriot — патріот

Середній рід

Іменники з суфіксами
-chen, -lein

das Mädchen — дівчинка
das Büchlein — книжечка

Інфінітиви, що перейшли
у розряд іменників

das Leben — життя

Збірні поняття з префіксом **Ge-**

das Gebirge — гори

Запозичені іменники з суфіксами
-ett, -il, -ma, -o, -um

das Kabinett — кабінет
das Ventil — клапан
das Drama — драма
das Konto — рахунок
das Zentrum — центр
das Komma — кома

Жіночий рід

Утворені від дієслів іменники
з суфіксом **-t**

Але:

die Fahrt — поїздка
die Schlacht — битва
der Durst — спрага
der Frost — мороз
der Verlust — утрата
der Dienst — служба
das Gift — отрута

Жіночий рід (продовження)

Більшість іменників, що закінчуються на **-e**

die Liebe — любов
die Straße — вулиця
der Käse — сир
das Auge — око
das Ende — кінець

Але:

та іменники чоловічого роду
слабкої відміни

der Junge — хлопчик

Іменники з суфіксами

-ei, -keit, -heit, -schaft, -ung, -in

die Partei — партія
die Kleinigkeit — дрібниця
die Krankheit — хвороба
die Freundschaft — дружба
die Verfassung — конституція
die Lehrerin — вчителька

Запозичені іменники з суфіксами

-age, -ät, -anz, -enz, -ie, -ik, -ion, -ur

die Etage — поверх
die Qualität — якість
die Ambulanz — «швидка допомога»
die Differenz — різниця
die Kompetenz — компетенція
die Kopie — копія
die Klinik — клініка
die Deklination — відмінювання
die Dissertation — дисертація
die Dressur — дресирування
Але:
der Skorpion — скорпіон
das Stadion — стадіон

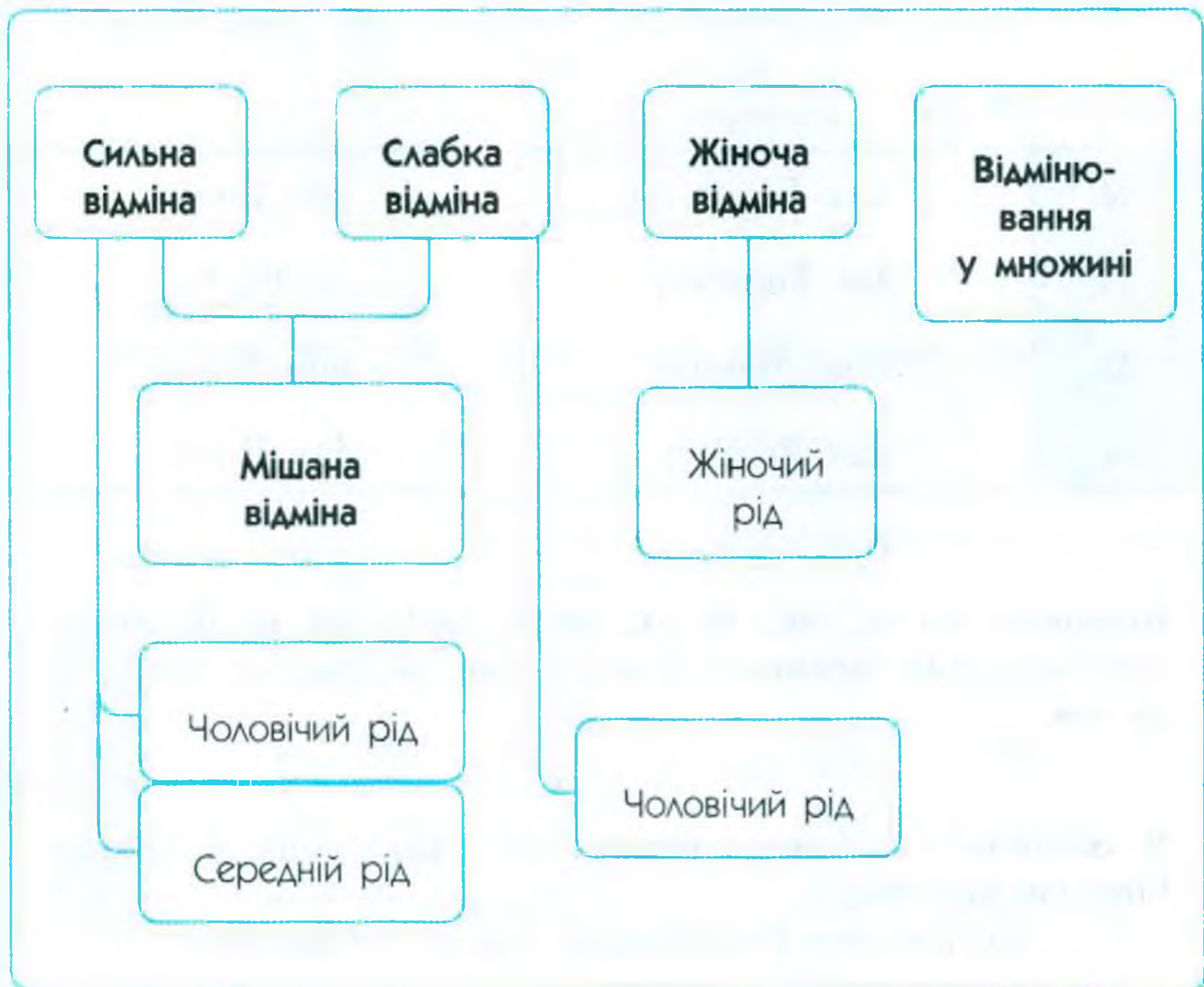
Відмінювання іменників

Відмінки у німецькій мові

Der Nominativ (називний)	N	Wer? Was? Хто? Що?
Der Genitiv (родовий)	G	Wessen? Чий? Чия? Чие? Чиї?
Der Dativ (давальний)	D	Wem? Кому?
Der Akkusativ (знахідний)	A	Wen? Was? Кого? Що?

Морфологія

Типи відмін іменників у німецькій мові

Сильна відміна іменників

1. Більшість іменників чоловічого роду.
2. Всі іменники середнього роду (крім das Herz).

Морфологія

Чоловічий рід

N	der Lehrer	der Freund
G	des Lehrers	des Freundes
D	dem Lehrer	dem Freund
A	den Lehrer	den Freund

Середній рід

N	das Fenster	das Buch
G	des Fensters	des Buches
D	dem Fenster	dem Buch
A	das Fenster	das Buch

Іменники на **-s**, **-ss**, **-ß**, **-x**, **-tsch**, **-sch**, **-st** та більшість односкладових іменників мають у Genitiv Singular закінчення **-es**.

В іменниках на **-us**, **-ismus**, **-os** закінчення в Genitiv Singular відсутнє:

die Zeit des Feudalismus (епоха феодалізму)

Слабка відміна іменників

1. Багатоскладові іменники чоловічого роду на **-e** (істоти),
наприклад **der Junge** (хлопчик).

До них належать:

— назви тварин

der Affe (мавпа)

der Löwe (лев)

— національності на **-e**

der Deutsche (німець)

der Russe (росіянин)

— назви професій на **-oge**

der Biologe (біолог)

der Pädagoge (педагог)

2. Деякі односкладові іменники чоловічого роду (істоти)

der Bär (ведмідь)

der Mensch (людина)

der Held (герой)

der Prinz (принц)

3. Іншомовні слова на

-ant, -and, -ent, -ist, -at, -ot, -soph, -nom, -graph, -it, -et

der Planet (планета)

der Student (студент)

der Demokrat (демократ)

der Astronom (астроном)

N	der Student	der Mensch
G	des Studenten	des Menschen
D	dem Studenten	dem Menschen
A	den Studenten	den Menschen

Закінчення **-en** в усіх непрямих відмінках.

Жіноча відміна іменників

Всі іменники жіночого роду

N	die Frau	die Lehrerin
G	der Frau	der Lehrerin
D	der Frau	der Lehrerin
A	die Frau	die Lehrerin

В усіх відмінках закінчення відсутні.

Мішана відміна іменників

1. Деякі іменники чоловічого роду

der Name (ім'я)

der Gedanke (думка)

der Funke (іскра)

der Wille (воля)

der Buchstabe (буква)

2. Іменник середнього роду

das Herz (серце)

N	der Name	das Herz
G	des Namens	des Herzens
D	dem Namen	dem Herzen
A	den Namen	das Herz

У Genitiv Singular специфіка сильної та слабкої відміни: **-n/-en+-s→-ens**.

В усіх інших відмінках — як у слабкій відміні.

Відмінювання іменників у множині

N	die Tage	die Namen
G	der Tage	der Namen
D	den Tagen	den Namen
A	die Tage	die Namen

N	die Häuser	die Parks
G	der Häuser	der Parks
D	den Häusern	den Parks
A	die Häuser	die Parks

N	die Frauen	die Tafeln
G	der Frauen	der Tafeln
D	den Frauen	den Tafeln
A	die Frauen	die Tafeln

▼ Dativ Plural додається закінчення **-n**.

Закінчення **-n** не додається, якщо іменник закінчується у Nominativ Plural на **-n** або **-s**.

Утворення множини іменників

Іменники чоловічого роду

der Arzt — die Ärzte — лікар
der Fisch — die Fische — риба
der Tag — die Tage — день
der Anfang — die Anfänge — початок
der Monat — die Monate — місяць
der Bericht — die Berichte — доповідь
der Tisch — die Tische — стіл

I тип (-e)

Іменники середнього роду односкладові та з префіксом **Ge-**

das Jahr — die Jahre — рік
das Bein — die Beine — нога
das Gesetz — die Gesetze — закон

Іменники жіночого роду (односкладові)

die Bank — die Bänke — парта
die Maus — die Mäuse — миша
die Nuss — die Nüsse — горіх

Іменники чоловічого роду на **-ling**
та середнього роду на **-nis**

der Zwilling — die Zwillinge — близнюк
das Ergebnis — die Ergebnisse — результат

Більшість іменників жіночого роду

die Straße — die Straßen — вулиця

die Rose — die Rosen — троянда

**II тип
(-en
/n)**

Іменники чоловічого роду

слабкої відміни

der Student — die Studenten — студент

der Mensch — die Menschen — людина

der Held — die Helden — герой

Деякі іменники чоловічого роду

сильної відміни

der Fleck — die Flecken — пляма

der Staat — die Staaten — держава

Деякі іменники середнього роду

das Auge — die Augen — око

das Ende — die Enden — кінець

das Bett — die Betten — ліжко

das Hemd — die Hemden — сорочка

IV ТИП (-er)

Іменники середнього роду

das Bad — die Bäder — ванна
 das Gesicht — die Gesichter — обличчя
 das Rad — die Räder — колесо

Деякі іменники чоловічого роду

der Geist — die Geister — дух
 der Mann — die Männer — чоловік

V ТИП (-s)

Іменники, що закінчуються на ГОЛОСНИЙ
 (за винятком **-e**)

der Vati — die Vatis — тато
 die Oma — die Omas — бабуся

Скорочення

der LKW — die LKWs — вантажівка

Запозичені слова

der Park — die Parks — парк
 das Kino — die Kinos — кіно
 das Café — die Cafés — кав'ярня
 die Party — die Partys — вечірка

Прикметник (Das Adjektiv)

Відмінювання прикметників

Слабка відміна прикметників

Після означеного артикля, вказівних займенників **dieser**, **jeder**, **jener** та питального займенника **welcher**. У множині також після **alle**, **beide**, **keine** та присвійних займенників.

Морфологія

Kasus	m	n	f	Plural
N	-e	-e	-e	-en
G	-en	-en	-en	-en
D	-en	-en	-en	-en
A	-en	-e	-e	-en

Kasus	m		n	
N	der große	Erfolg	das große	Fenster
G	des großen	Erfolges	des großen	Fensters
D	dem großen	Erfolg	dem großen	Fenster
A	den großen	Erfolg	das große	Fenster

Kasus	f	Plural
N	die große	die großen
G	der großen	der großen
D	der großen	den großen
A	die große	die großen

} Sorge

Erfolge

Сильна відміна прикметників

Якщо перед прикметником немає артикля або займенника, та після **dessen**, **deren**, **wessen**, у множині після **viele**, **einige**, **mehrere** та кількісних числівників.

Kasus	m	n	f	Plural
N	-er	-es	-e	-e
G	-en	-en	-er	-er
D	-em	-em	-er	-en
A	-en	-es	-e	-e

Kasus	m		n	
N	grüner	Tee	warmes	Brot
G	grünen	Tees	warmen	Brot
D	grünem	Tee	warmem	Brot
A	grünen	Tee	warmes	Brot

Kasus	f		Plural	
N	kalte	Milch	große	Erfolge
G	kalter	Milch	großer	Erfolge
D	kalter	Milch	großen	Erfolgen
A	kalte	Milch	große	Erfolge

Мішана відміна прикметників

Після неозначеного артикля, присвійних займенників та займенника **kein** в однині.

Морфологія

Kasus	m	n	f
N	-er	-es	-e
G	-en	-en	-en
D	-en	-en	-en
A	-en	-es	-e

Kasus	m		n	
N	ein großer	Erfolg	ein großes	Fenster
G	eines großen	Erfolges	eines großen	Fensters
D	einem großen	Erfolg	einem großen	Fenster
A	einen großen	Erfolg	ein großes	Fenster

Kasus	f	
N	eine große	Sorge
G	einer großen	Sorge
D	einer großen	Sorge
A	eine große	Sorge

Ступені порівняння прикметників та прислівників

Морфологія

Основа Positiv	+	er
leicht легкий	→	leichter легший
alt старий	→	älter старіший
groß великий	→	größer більший
nah близько	→	näher ближче
schön гарно	→	schöner гарніше

1. Змінна форма

der/die/ das	+	Основа Positiv	+	(e)st
leicht легкий	→	der leichteste найлегший		
alt старий	→	der älteste найстаріший		

2. Незмінна форма

am	+	основа Positiv	+	(e)sten
am + groß + sten	→	am größten найбільший		

Більшість односкладових прикметників з кореневими голосними **a, o, u** (але не дифтонги) отримують умлаут у **Komparativ** та **Superlativ**

alt	—	älter	—	am ältesten
jung	—	jünger	—	am jüngsten
groß	—	größer	—	am größten
але:				
laut	—	lauter	—	am lautesten

Komparativ може вживатися:

- як іменна частина присудка
Dieser Weg ist länger.
- як означення до іменника
Wir fanden einen kürzeren Weg.

Особливі форми ступенів порівняння

Positiv	Komparativ	Superlativ
gut добре	besser краще	am besten найкраще
hoch високо	höher вище	am höchsten найвище
nah близько	näher ближче	am nächsten найближче
gern охоче	lieber охочіше	am liebsten найбільш охоче
viel багато	mehr більше	am meisten більш за все

Прислівник (Das Adverb)

Локальні

hier	—	тут	links	—	ліворуч
vorn	—	спереду	rechts	—	праворуч
dort	—	там	hinten	—	позаду

Часові

jetzt	—	тепер	gestern	—	вчора
morgen	—	завтра	heute	—	сьогодні

Питальні

wann	—	коли	warum	—	чому
wohin	—	куди			

Способу дії

gut	—	добре	sehr	—	дуже
gern	—	охоче			

Заперечні

niemals	—	ніколи
---------	---	--------

Модальні

vielleicht	—	мабуть
------------	---	--------

ЧИСЛІВНИК (Das Numerale)

Кількісні числівники (Die Grundzahlen)

Кількісні числівники від 1 до 12
за своєю структурою є простими

1	eins	5	fünf	9	neun
2	zwei	6	sechs	10	zehn
3	drei	7	sieben	11	elf
4	vier	8	acht	12	zwölf

Кількісні числівники від 13 до 19
є зрощеннями зі словом **zehn**

13	dreizehn	17	sieben + zehn = siebzehn
14	vierzehn	18	achtzehn
15	fünfzehn	19	neunzehn
16	sechs + zehn = sechzehn		

Всі кількісні числівники до 999.999 включно
є зрощеннями і пишуться одним словом

Кількісні числівники від 20 до 90 (десятки) утворюються за допомогою суфікса **-zig/-ßig**

20	zwanzig (відбувається зміна кореня)
30	dreißig
40	vierzig
50	fünfzig
60	sechs + zig = sechzig
70	sieben + zig = siebzig
80	achtzig
90	neunzig

Назви двозначних чисел є сполученням назв одиниць, сполучника **und** та десятків

43	dreiundvierzig
89	neunundachtzig

Назви сотень утворюються сполученням назв одиниць та числівника **hundert**

100	einhundert
200	zweihundert
300	dreihundert
400	vierhundert

Схема утворення назв тризначних чисел

назва
сотень

+

назва
одиниць

+

und

+

назва
десятків

458 vierhundertachtundfünfzig

Назви тисяч утворюються сполученням назв одиниць, десятків, сотень і числівника **tausend**

1000	eintausend
2000	zweitausend
3000	dreitausend
4000	viertausend
5000	fünftausend
8000	achttausend
265000	zweihundertfünfundsechzigtausend

Схема утворення 4-, 5- и 6-значних числівників

назва
тисяч

+

назва
сотень

+

назва
одиниць

+

und

+

назва
десятків

387564

dreihundertsiebenundachtzigtausend-
fünfhundertvierundsechzig

Слова **Million**, **Milliarde**, **Billion** є іменниками, пишуться з великої букви, окремо від числівників (жіночий рід у множині має закінчення **-en/-n**)

1 000 000
2 000 000 000

eine Million
zwei Milliarden

Кількісні числівники не відмінюються і не впливають на відмінок означуваного іменника

Уживання кількісних числівників

Кількісні числівники можуть уживатися як іменники в однині (чоловічого, жіночого та середнього родів) та у множині

Чоловічий рід

<p>Назви десятків для позначення віку</p> <p>Es hat das Aussehen eines Sechzigers.</p> <p>Він має вигляд шістдесятирічного.</p>	<p>Числа 1, 10, 100 у математичному значенні</p> <p>Im Deutschen spricht man die Einer vor den Zehnern.</p> <p>У німецькій мові одиниці ставляться перед десятками.</p>	<p>Іменники на позначення вартості банкнот</p> <p>Er hat in Hundertern bezahlt.</p> <p>Він заплатив сотнями (банкнотами у сто євро).</p>
---	---	--

Жіночий рід

Назви цифр, оцінок тощо

Der kleine Uhrzeiger steht auf der Zehn.

Маленька годинникова стрілка стоїть на десятій.

Er hat in seinem Reifezeugnis sechs Einsen und eine Drei.

У нього в атестаті шість одиниць і одна трійка.
Er hat heute eine Drei bekommen.

Він отримав сьогодні трійку.

Середній рід

Кількісні числівники **hundert** та **tausend** можуть утворювати іменники середнього роду сильної відміни, у тому числі і зрощення

Das XII. Jahrhundert war sehr brutal.

ХІІ сторіччя було дуже кривавим.

Для позначення років від 1100 до 1999 уживаються сотні, після 2000 — тисячі

1812	achtzehnhundertzwölf
2002	zweitausendzwei
2012	zweitausendzwölf

Позначення часу

es ist vier Uhr	четверта година
es ist sechs Uhr morgens	шоста година ранку
es ist sechs Uhr abends	шоста година вечора
9.05 Uhr (neun Uhr fünf Minuten) oder (fünf nach neun)	9 година 5 хвилин або 5 хвилин на десяту
9.15 Uhr (Viertel nach neun)	чверть на десяту
9.45 Uhr (Viertel vor zehn)	за чверть десята
9.30 Uhr (halb zehn)	пів на десяту
9.25 Uhr (fünf vor halb zehn)	дев'ята двадцять п'ять
9.35 Uhr (fünf nach halb zehn)	за двадцять п'ять десята

Порядкові числівники (Die Ordnungszahlen)

1. Порядкові числівники відмінюються як прикметники, найчастіше за слабким типом відмінювання (після означеного артикля).
2. Порядкові числівники утворюються від кількісних числівників.

Від 2 до 19

Додається суфікс **-t**
і відповідне
закінчення

der zweite — другий
das dritte — третє
die fünfte — п'ята

Від 20 і більше

Додається суфікс **-st**
і відповідне
закінчення

die zwanzigste —
двадцять
das vierundvierzigste —
сорок четверте

Особливі форми мають числівники

der erste — перший
der dritte — третій
die achte — восьма

У складних числівниках відмінюється тільки
остання частина

das einundzwanzigste — двадцять перше

Якщо порядковий числівник позначається на письмі цифрою, після нього ставиться крапка

der 21. Dezember —
 der einundzwanzigste Dezember —
 двадцять перше грудня
 der 1. Januar — der erste Januar — перше січня
 der 8. März — der achte März — восьме березня

В іменах правлячих осіб порядковий числівник, який стоїть після власного імені, позначається римськими цифрами

Otto I. = Otto der Erste — Отто Перший
 Ludwig II. = Ludwig der Zweite — Людвіг Другий

У деяких випадках замість означеного артикля вживається **jeder**

jede zweite Minute — кожні дві хвилини

У конструкціях із **zu** уживається коротка (нефлективна) форма порядкового числівника

zu dritt — утрьох

Дробові числівники (Die Bruchzahlen)

Дробові числівники утворюються від основи порядкових числівників за допомогою суфікса **-el**

ein viertel
чверть (одна четверта)

vier zehntel
чотири десятих

zwei sechstel
дві шостих

ein vierzigstel
одна сорокова

fünf millionstel
п'ять мільйонних

drei dreißigstel
три тридцятих

Назви простих дробів, які стоять після цілих чисел, пишуться, як правило, разом із назвами цілих чисел

1 $\frac{1}{2}$ — anderthalb, eineinhalb

2 $\frac{1}{2}$ — zweieinhalb

3 $\frac{1}{2}$ — dreieinhalb

Десяткові дроби читаються так:

спочатку називається ціле число, потім слово **Komma**
та чисельник десятичного дробу, знаменник не називається

2.35 km — zwei Komma drei fünf Kilometer

4.6523 — vier Komma sechs fünf zwei drei

Займенник (Das Pronomen)

Види займенників

Особові	ich, du, wir...
Присвійні	mein, dein, unser...
Вказівні	dieser, diese...
Неозначені	man, jemand...
Заперечні	niemand, nichts...
Питальні	wer, was, welcher...
Безособові	es...
Зворотні	sich...
Відносні	der, die, das...
Взаємні	miteinander, einander...
Неозначено-особовий	man

Особові займенники

Person	Singular		Plural	
1.	ich	я	wir	МИ
2.	du	ти	ihr	ВИ
3.	er	він	sie	ВОНИ
	sie	вона	Sie	Ви
	es	воно		(ввічлива форма)

Відмінювання

Person	Kasus			
	N	G	D	A
	Singular			
1.	ich	meiner	mir	mich
2.	du	deiner	dir	dich
3.	er	seiner	ihm	ihn
	sie	ihrer	ihr	sie
	es	seiner	ihm	es
	Plural			
1.	wir	unser	uns	uns
2.	ihr	euer	euch	euch
3.	sie	ihrer	ihnen	sie

Присвійні займенники

Singular			Plural
m	n	f	
mein (мій)	mein (моє)	meine (моя)	meine (мої)
dein (твій)	dein (твоє)	deine (твоя)	deine (твої)
sein (його)	sein (його)	seine (його)	seine (його)
ihr (їі)	ihr (їі)	ihre (їі)	ihre (їі)
unser (наш)	unser (наше)	unsere (наша)	unsere (наші)
euer (ваш)	euer (ваше)	eure (ваша)	eure (ваші)
ihr (їх)	ihr (їх)	ihre (їх)	ihre (їх)
Ihr (Ваш)	Ihr (Ваше)	Ihre (Ваша)	Ihre (Ваші)

Відмінювання

Geschlecht	Kasus			
	N	G	D	A
m n f	Singular			
	mein	meines	meinem	meinen
	mein	meines	meinem	mein
	meine	meiner	meiner	meine
	Plural			
	meine	meiner	meinen	meine

Зворотний займенник sich

ich wasche mich
я умиваюся
du wäschst dich

форми
особових
займенників

er
sie
es

wäscht sich

wir waschen uns
ihr wascht euch

форми особових
займенників

sie waschen sich
Sie waschen sich

ich kaufe mir Bücher
du kaufst dir Bücher

я купую собі книги

er
sie
es

kauft sich Bücher

wir kaufen uns Bücher
ihr kauft euch Bücher
sie kaufen sich Bücher
Sie kaufen sich Bücher

Так само: Ich sehe mir Filme an.
Ich höre mir Lieder an.

Заперечні займенники

niemand	ніхто
nichts	ніщо
keiner, keines, keine	ніхто, ніщо
kein (kein, keine)	не, ніякий, жоден
(заперечення перед іменником)	

Відмінювання

Kasus	Singular				Plural
	niemand	m	n	f	
N	niemand	kein		keine	keine
G	niemandes	keines		keiner	keiner
D	niemandem	keinem		keiner	keinen
A	niemanden	keinen	kein	keine	keine

In diesem Zimmer sehe ich nichts.

У цій кімнаті я нічого не бачу.

Niemand ist heute zum Unterricht gekommen.

Ніхто сьогодні не прийшов на заняття.

Keiner spielt so gut wie er.

Ніхто не грає так гарно, як він.

In dieser Klasse gibt es keine faulen Schüler.

У цьому класі немає ледачих учнів.

Неозначені займенники

man	не перекладається
jemand	хтось, хто-небудь, будь-хто
jeder, jedes, jede	кожний, кожне, кожна
einer	хтось
etwas, irgendetwas	щось, що-небудь
alle	всі
einige	декілька
viele	більшість
mehrere	декілька
wenige	деякі, мало хто
beide	обидва, обидві

Відмінювання

Kasus	Singular	Plural
N	jemand	alle
G	jemandes	aller
D	jemandem	allen
A	jemanden	alle

Jemand hat seinen Hut verloren.

Хтось загубив свого капелюха.

Alle haben diese Regel verstanden.

Усі зрозуміли це правило.

Безособовий займенник es

Уживання	Приклади
З безособовими дієсловами, які означають природні, погодні явища або стан людини	Es regnet. Іде дощ. Es friert mich. Мене морозить.
В якості підмета у безособових зворотах зі складеним іменним присудком	Es ist 11 Uhr. Одинадцята година.
При зворотному порядку слів у непоширеному реченні	Es kommen viele Gäste. Прийде багато гостей.

Неозначено-особовий займенник man

Займенник **man** має форму тільки називного відмінка (Nominativ Singular).

На відміну від української мови, безособові конструкції з **man** уживаються у 3-й особі однини.

Уживання	Приклади
Якщо вислів носить узагальнюючий характер	Was man gern tut, das fällt einem nicht schwer. Те, що робиться охоче, не є важким.
Якщо виконавець дії невідомий	Man hat ihm ein Auto geschenkt. Йому подарували машину.
Абстраговане бачення об'єктивної дійсності	Auf der Straße sah man keinen Menschen./=Auf der Straße gab es keinen Menschen. На вулиці не було жодної людини.

Відносні займенники

der, das, die, die
welcher, welches, welche, welche

Відмінювання

Kasus	Singular			Plural
	m	n	f	
N	der	das	die	die
G	dessen		deren	deren
D	dem		der	denen
A	den	das	die	die

Meine Schwester, die an der Universität studiert, kommt bald nach Hause.

Моя сестра, яка навчається в університеті,
скоро приїде додому.

Der Student, dessen Heft der Lehrer geprüft hat, ist sehr begabt.

Студент, зошит якого перевірів учитель,
дуже обдарований.

Der Turm, den man von Weitem sieht, ist der höchste in der Stadt.

Вежа, яку можна побачити здалеку,
найвища будівля у місті.

Питальні займенники

wer?	хто?
was?	що?
welcher? welches?	який? яке?
welche?	яка? які?
was für ein (eine)?	що за?

Відмінювання займенників wer? і was?

N	wer?	хто?	was?	що?
G	wessen?	чий? чье? чия?	wessen?	
D	wem?	кому?		
A	wen?	хто?	was?	що?

Was für ein Kleid ist das?

Що це за сукня?

Das ist ein baumwollenes Kleid.

Це — сукня з бавовни.

Welchen Hut möchten Sie kaufen, einen weißen oder einen schwarzen?

Який капелюх Ви хотіли б купити,
білий чи чорний?

Ich möchte diesen schwarzen Hut anprobieren.

Я хочу приміряти
цей чорний капелюх.

Вказівні займенники

Singular			Plural
m	n	f	
dieser (цей)	dieses (це)	diese (ця)	diese (ці)
jener (той)	jenes (те)	jene (та)	jene (ті)
derselbe (той самий)	dasselbe (те саме)	dieselbe (та сама)	dieselben (ті самі)
der (той)	das (те)	die (та)	die (ті)

Відмінювання

Kasus	Singular			Plural
	m	n	f	
N	dieser jener	dieses jenes	diese jene	diese jene
G		dieses jenes	dieser jener	dieser jener
D		diesem jenem	dieser jener	diesen jenen
A	diesen jenen	dieses jenes	diese jene	diese jene

Займенникові прислівники (Die Pronominaladverbien)

Питальні

У питальних реченнях

Як поєднуючий елемент
у підрядному реченні

wo + прийменник

womit
wobei
worauf
woran
worin
wodurch
woraus
worüber

Вказівні

Як зв'язка у головному
реченні

Для логічного зв'язку
речень у тексті

da + прийменник

damit
dabei
darauf
daran
darin
dadurch
daraus
darüber

Якщо прийменник починається з голосної, між **wo** і **da** та прийменником ставиться **-r-**.

Займенникові прислівники можуть уживатися лише стосовно неістот.

Стосовно істот уживається конструкція: прийменник + **wer** у відповідному відмінку.

Ich fahre mit der U-Bahn.

Я їду метро.

Ich fahre mit meinem Freund.

Я їду зі своїм другом.

Womit fahre ich?

Як/На чому я їду?

Mit wem fahre ich?

З ким я їду?

Дієслово (Das Verb)

Класифікація дієслів

Морфологія

За типом дієвідміни

Сильні	Слабкі	Неправильні
fahren	machen	kennen
geben	lachen	haben
nehmen	arbeiten	tun

За типом утворення

Прості	Складні	Похідні
fahren	teilnehmen	bearbeiten
stehen	kennen lernen	verstehen
lesen	stehen bleiben	beantworten

За зв'язком з ПІДМЕТОМ

Особові	Безособові	
schreiben	regnen	es regnet
machen		іде дощ
lesen	donnern	es donnert
		гримить грім

За зв'язком із ДОДАТКОМ

Перехідні	Неперехідні	Зворотні
lesen	wohnen	sich anziehen
machen	schlafen	sich waschen
besuchen	gehen	sich beschäftigen

Перехідні дієслова вживаються

В активному стані (im Aktiv)	У пасивному стані (im Passiv)	
lesen	gelesen	werden
machen	gemacht	werden

Відокремлювані та невідокремлювані префікси

Невідокремлювані префікси

be-, ent-, er-, ver-, zer-, ge-, miss-

beantworten

відповідати

entdecken

відкривати

erzählen

розповідати

verraten

відгадувати

zerbrechen

розбивати

gefallen

подобатися

misslingen

не удаватися

Відокремлювані префікси (під наголосом)

ab-, an-, auf-, aus-, bei-, mit-, nach-, vor-,
zu-, dar-, ein-, fort-, her-, los-, nieder-,
weg-, weiter-, wieder-

abkürzen

скорочувати

ansehen

дивитись

aufstehen

вставати

ausdenken

вигадувати

beistehen

допомагати

vortragen

доповідати

mitteilen

повідомляти

zuhören

слухати

Дієвідмінювання дієслів у Präsens

Слабкі дієслова

	machen	antworten	fragen	grüßen
ich	mache	antworte	frage	grüße
du	machst	antwortest	fragst	grüßt
er, sie, es	macht	antwortet	fragt	grüßt
wir	machen	antworten	fragen	grüßen
ihr	macht	antwortet	fragt	grüßt
sie, Sie	machen	antworten	fragen	grüßen

Якщо основа дієслова закінчується на **-t, -d, -dm, -tm, -chn, -dn, -fn, -gn,**

то у 2-й і 3-й особі однини та 2-й особі множини між основою та особовим закінченням ставиться **-e-**

Якщо основа дієслова закінчується на **-s, -ß, -x, -z,**

форми 2-ї і 3-ї особи однини збігаються

У дієсловах на **-eln** у 1-й особі однини випадає **-e-**

klingeln — ich klinge

СИЛЬНІ ДІЄСЛОВА

	fahren	schreiben	geben	sehen
ich	fahre	schreibe	gebe	sehe
du	fährst	schreibst	gibst	siehst
er, sie, es	fährt	schreibt	gibt	sieht
wir	fahren	schreiben	geben	sehen
ihr	fahrt	schreibt	gebt	seht
sie, Sie	fahren	schreiben	geben	sehen

Морфологія

Кореневі голосні сильних дієслів змінюються у 2-й і 3-й особі за такою схемою:

e	→	i/ie
a	→	ä
o	→	ö
au	→	äu

У деяких дієсловах з кореневим буквосполученням **-eh-** змін не відбувається

ich gehe
 du gehst
 er, sie, es geht
 wir gehen
 ihr geht
 sie, Sie gehen

ich stehe
 du stehst
 er, sie, es steht
 wir stehen
 ihr steht
 sie, Sie stehen

Неправильні дієслова

	haben	sein	tun	werden
ich	habe	bin	tue	werde
du	hast	bist	tust	wirst
er, sie, es	hat	ist	tut	wird
wir	haben	sind	tun	werden
ihr	habt	seid	tut	werdet
sie, Sie	haben	sind	tun	werden

Сильні дієслова, основа яких закінчується на **-t**, у 3-й особі однини закінчення не мають

gelten
es gilt

Дієслова, основа яких закінчується на **-ier, -el, -er, -ig, -lich**, є слабкими

studieren	навчатися
marschieren	марширувати
lächeln	посміхатися
kündigen	звільняти
kichern	хихикати
sichern	забезпечити

Дієвідмінювання дієслів у Präteritum

Слабкі дієслова

	machen	fragen	arbeiten	atmen
ich	machte	fragte	arbeitete	atmete
du	machtest	fragtest	arbeitetest	atmetest
er, sie, es	machte	fragte	arbeitete	atmete
wir	machten	fragten	arbeiteten	atmeten
ihr	machtet	fragtet	arbeitetet	atmetet
sie, Sie	machten	fragten	arbeiteten	atmeten

Präteritum слабких дієслів утворюється шляхом додавання до основи **Präsens** суфікса **-te** та особового закінчення

В 1-й і 3-й особах однини у **Präteritum** особові закінчення відсутні

У дієсловах, основа яких закінчується на **-d**, **-t**, та у дієсловах з основою на **-m**, **-n** (якщо перед ними є ще один приголосний) для милозвучності перед претеритальним суфіксом та основою додається **-e-**

ich badete

wir badeten

du badetest

ihr badetet

er, sie, es badete

sie, Sie badeten

Сильні дієслова

	laufen	bleiben	helfen
ich	lief	blieb	half
du	liefst	bliebst	halfst
er, sie, es	lief	blieb	half
wir	liefen	blieben	halfen
ihr	lieft	bliebt	halfst
sie, Sie	liefen	blieben	halfen

У сильних дієсловах відбувається зміна кореневої голосної. До основи додаються особові закінчення, як у слабких дієсловах.

Неправильні дієслова

	haben	sein	werden	tun
ich	hatte	war	wurde	tat
du	hattest	warst	wurdest	tatest
er, sie, es	hatte	war	wurde	tat
wir	hatten	waren	wurden	taten
ihr	hattet	wart	wurdet	tatet
sie, Sie	hatten	waren	wurden	taten

Модальні дієслова іноді змінюють кореневу голосну, і до основи додається суфікс $\hat{e}$

ich konnte
du wolltest

er mochte
wir durften

Утворення дієприкметника минулого часу (Das Partizip II)

ge

+

ОСНОВА
дієслова

+

-(e)t/-en

(сильні
дієслова)

ge + machen + t = gemacht

У сильних дієсловах, як правило, відбувається зміна кореневої голосної.

ge + kommen = gekommen

ge + stehen = gestanden

Без допомоги префікса **ge-** утворюють

Partizip II:

1. Дієслова з невідокремлюваними префіксами
besuchen → besucht, bemalen → bemalt
2. Дієслова, що закінчуються на **-ieren**
studieren → studiert, rasieren → rasiert

Дієслова з відокремлюваними префіксами

aufstehen

auf + ge- + standen → aufgestanden

anziehen

an + ge- + zogen → angezogen

umsteigen

um + ge- + stiegen → umgestiegen

Минулий час

Perfekt

Морфологія

Допоміжне
дієслово
haben або **sein**
у теперішньому
часі

+

Partizip II
ОСНОВНОГО
ДІЄСЛОВА

	Слабкі дієслова	
	arbeiten	wandern
ich	habe	bin
du	hast	bist
er, sie, es	hat	ist
wir	haben	sind
ihr	habt	seid
sie, Sie	haben	sind
	} gearbeitet	} gewandert

	Сильні дієслова	
	schreiben	fahren
ich	habe	bin
du	hast	bist
er, sie, es	hat	ist
wir	haben	sind
ihr	habt	seid
sie, Sie	haben	sind
	} geschrieben	} gefahren

Минулий час Plusquamperfekt

Доп. дієслово
haben/sein

→

im Präteritum

+

Partizip II

	schreiben	fahren
ich	hatte	war
du	hattest	warst
er, sie, es	hatte	war
wir	hatten	waren
ihr	hattet	wart
sie, Sie	hatten	waren
	} geschrieben	} gefahren

Майбутній час Futur I

Доп. дієслово
werden

+

Infinitiv I

ich	werde	} schreiben, lesen, fahren
du	wirst	
er, sie, es	wird	
wir	werden	
ihr	werdet	
sie, Sie	werden	

Схема вживання часів

Präsens

Теперішній час

Ich arbeite am Text.

Я працюю над текстом.

Майбутній час (як правило, з обставиною часу)

Morgen kommen die Gäste.

Завтра придуть гості.

Минулий час (Präsens historicum)

1939 beginnt der 2. Weltkrieg.

У 1939 році почалася Друга світова війна.

Узагальнені поняття, нетемпоральне значення

Deutschland liegt in Europa.

Німеччина знаходиться у Європі.

Präteritum

Минулий час

Er kam aus Berlin.

Він прибув з Берліна.

Perfekt

Минулий час

Er ist nach Kyjiw gefahren.

Він поїхав до Києва.

Майбутній час

Nachdem er nach Hause gekommen ist,
ruft er mich an.

Він зателефонує мені після того,
як прийде додому.

Plusquamperfekt

Минулий час

Er hatte seine Mütze im vorigen Monat schon
einmal verloren.

Він уже минулого місяця якось
загубив свою шапку.

Futur I

Теперішній час (дія, що припускається)

Er wird jetzt zu Hause sein.

Він, мабуть, зараз вдома.

Майбутній час

Er wird morgen zu Hause sein.

Завтра він буде вдома.

Пасивний стан (Das Passiv)

Präsens Passiv

Морфологія

werden im Präsens		+	Partizip II
ich du er, sie, es wir ihr sie, Sie	werde wirst wird werden werdet werden	}	gelobt, geküsst, kritisiert

Präteritum Passiv

werden im Präteritum		+	Partizip II
ich du er, sie, es wir ihr sie, Sie	wurde wurdest wurde werden werdet werden	}	gelobt, geküsst, kritisiert

Perfekt Passiv

werden im Perfekt		+	Partizip II
ich du er, sie, es wir ihr sie, Sie	bin bist ist sind seid sind	}	gelobt worden, geküsst worden, kritisiert worden

Plusquamperfekt Passiv

werden im
Plusquamperfekt

+

Partizip II

ich
du
er, sie, es
wir
ihr
sie, Sie

war
warst
war
waren
wart
waren

gelobt worden,
geküsst worden,
kritisiert worden

Futur I Passiv

werden
im Futur I

+

Partizip II

ich
du
er, sie, es
wir
ihr
sie, Sie

werde
wirst
wird
werden
werdet
werden

gelobt werden,
geküsst werden,
kritisiert werden

Якщо ми вказуємо, хто виконує дію, то вживаємо прийменник **von** для позначення істот.

Der Schüler wurde vom Lehrer gelobt.

Учня похвалив учитель.

Конструкція

haben/sein + zu + Infinitiv

haben + zu + Infinitiv

Активне значення необхідності, можливості

Was hast du zu erzählen?

Що ти можеш розповісти?

sein + zu + Infinitiv

Пасивне значення повинності, необхідності

Der Satz ist zu erklären.

Речення необхідно пояснити.

Модальні дієслова

Дієвідмінювання модальних дієслів у Präsens

	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen
ich	darf	kann	mag	muss	soll	will
du	darfst	kannst	magst	musst	sollst	willst
er, sie, es	darf	kann	mag	muss	soll	will
wir	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen
ihr	dürft	könnt	mögt	müsst	sollt	wollt
sie, Sie	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen

Уживання модальних дієслів

dürfen

Значення дозволу

Darf ich hier rauchen?   Можна тут палити?

können

1. Можливість

Wir können heute zum Fluss gehen.
Ми можемо сьогодні піти на річку.

2. Здатність

Dieser Junge kann nicht lesen.
Цей хлопчик не може читати.

müssen

1. Необхідність

Der Junge muss viel arbeiten.
Хлопчик повинен багато працювати.

2. Внутрішня потреба

Ich bin krank und muss im Bett bleiben.
Я хворий і повинен лежати у ліжку.

mögen

Бажання, намір

Уживається у Konjunktiv (умовному способі)

Ich möchte essen.   Я хотів би поїсти.

sollen

Необхідність, завдання

Die Schüler sollen diese Übung heute machen.

Учні повинні виконати цю вправу сьогодні.

wollen

Бажання, намір

Ich will nach Berlin fahren. Я хочу поїхати до Берліна.

Дієслова, які мають модальне значення

1. bleiben

Er bleibt liegen. (ohne «zu») Він продовжує лежати.

2. brauchen (nur mit «nicht»)

Er braucht den Text nicht zu schreiben. Йому не треба писати текст.

3. scheinen

Die Aufgabe scheint schwer zu sein. Завдання здається складним.

4. gedenken

Er gedenkt, noch einen Monat hier zu sein. Він збирається бути тут ще місяць.

5. pflegen

Sie pflegt alles so langsam zu machen. Вона зазвичай все робить повільно.

6. versuchen

Er versucht sie zu vergessen. Він намагається її забути.

7. verstehen

Er versteht viel zu erzählen. Він може багато розповісти.

Наказовий спосіб (Der Imperativ)

2-га особа однини

Основа дієслова + **-e**:

öffnen → öffne!

відчини!

gehen → gehe!

іди!

geben → gib!

дай!

У сильних дієсловах відбувається зміна кореневої голосної **e** → **i**. Як правило, закінчення **-e** відсутнє. Зміна **a** → **ä** не відбувається.

2-га особа множини

Збігається з формою дійсного способу

2-гої особи множини:

öffnet!

відчиніть!

geht!

йдіть!

gebt!

дайте!

Ввічлива форма

Інфінітив дієслова + особовий займенник **Sie**:

öffnen Sie!

відчиніть!

gehen Sie!

йдіть!

geben Sie!

дайте!

1-ша особа множини

Інфінітив дієслова + особовий займенник **wir**:

Öffnen wir das Fenster! Давайте відчинемо вікно!

Особливі форми Imperativ

sein! — sei!

seid!

seien Sie!

werden — werde!

werdet!

werden Sie!

Керування ДІЄСЛІВ

Дієслова, що вимагають **Nominativ**

bleiben	залишатися
heißen	називатися
scheinen	здаватися
sein	бути
werden	ставати

Дієслова, що вимагають **Akkusativ**

anrufen	дзвонити
ansehen	дивитись
bauen	будувати
bedeuten	означати
benutzen	використовувати
betreiben	займатися
bewahren	зберігати
beschreiben	описувати
beantworten	відповідати
begrenzen	обмежувати
beschränken	обмежувати
bezeichnen	позначати
entwickeln	розвивати
essen	їсти
lesen	читати
lieben	любити
loben	хвалити
verteidigen	захищати

Дієслова, що вимагають Dativ

begegnen	зустрічати
danken	дякувати
dienen	служити
drohen	погрожувати
folgen	іти слідом
gefallen	подобатись
gehören	належати
gelingen	удаватися
gleichen	бути схожим
gratulieren	вітати
helfen	допомогати
leicht fallen	даватися легко
missfallen	не подобатися
misslingen	не удаватися
sich nähern	наближатися
nutzen	використовувати
passen	підходити
reichen	бути достатнім
schaden	шкодити
schmecken	подобатися (про їжу)
telegrafieren	телеграфувати
vertrauen	довіряти
verzeihen	пробачати
widersprechen	суперечити
zuhören	слухати

Дієслова, що вимагають Genitiv

sich erinnern	згадувати про...
gedenken	пам'ятати
sich schämen	соромитися
versichern	запевняти

Керування дієслів з прийменниками

als N:	auftreten	виступати як...
	sich fühlen	почувати себе як...
an D:	arbeiten	працювати над...
	erkranken	захворіти чим-небудь
	fehlen	не вистачати
	gewinnen	вигравати за...
	hängen	бути прив'язаним до...
	liegen	залежати від...
	schreiben	писати
	sterben	вмирати від...
	teilnehmen	брати участь у...
an A:	denken	думати про...
	glauben	вірити у...
	sich halten	триматися за...
	sich wenden	звертатися до...
auf A:	achten	звертати увагу на...
	sich beschränken	обмежуватися чим-небудь
	hoffen	сподіватися на...
	trinken	пити за...
	verzichten	відмовлятися від...
	warten	чекати на...

Керування дієслів з прийменниками (продовження)

aus:	bestehen	складатися з...
bei:	bleiben	залишатися у...
für:	sich bedanken	дякувати за...
	sich interessieren	цікавитися чим-небудь
	sorgen	піклуватися про...
gegen:	protestieren	протестувати проти...
	sich wehren	захищатися від...
in D:	bestehen	полягати у...
in A:	sich verlieben	закохатися у...
	sich vertiefen	заглибитися у...
	sich verwandeln	перетворитися на...
mit:	sich befassen	займатися чим-небудь
	beginnen	починати з...
	sich beschäftigen	займатися чим-небудь
	einverstanden sein	бути згодним з...
	experimentieren	експериментувати
	prahlen	похвалятися
	sich verloben	заручитися з...
	sich verstehen	порозумітися з...
nach:	duften	пахнути чим-небудь
	fragen	питати про...
	graben	копати, розкопувати що-небудь
	rufen	кликати кого-небудь
	schreien	кричати
	streben	прагнути
	suchen	шукати

Керування дієслів з прийменниками (продовження)

über A:	sich ärgern	сердитися на...
	sich empören	обурюватися
	herrschen	володіти
	lachen	сміятися над...
	nachdenken	думати, міркувати над...
	stöhnen	стогнати
	sich wundern	дивуватися
um:	sich handeln	йтися про...
	klagen	скаржитися на...
	sich kümmern	піклуватися про...
von:	abhängen	залежати від...
	hören	чути
	träumen	мріяти про...
vor D:	sich ängstigen	боятися
	erschrecken	лякатися
	sich fürchten	боятися
zu:	führen	вести до...
	gehören	належати до...

Дієслова, які керують подвійним Akkusativ

fragen	питати
heißen	називатися
kosten	коштувати
lehren	вчити
nennen	називати
rufen	кликати
schimpfen	ляяти

Дієслова, які керують Akkusativ та Dativ

anbieten	пропонувати
befehlen	наказувати
berichten	доповідати, повідомляти
bestimmen	визначати
beweisen	доводити
bieten	пропонувати
erklären	пояснювати
erlauben	дозволяти
erzählen	розповідати
leihen	позичати
leisten	здійснювати
liefern	постачати
melden	доповідати, повідомляти
opfern	жертвувати
sagen	говорити
vorlesen	читати уголос
widmen	присвячувати

Основні форми сильних та неправильних дієслів

Infinitiv Неозначена форма дієслова		Präteritum Минулий час	Partizip II Дієприкметник минулого часу
1		2	3
backen	пекти, випікати	buk	gebacken
befehlen	наказувати	befahl	befohlen
beginnen	починати	begann	begonnen
beißen	кусати	biss	gebissen
bergen	ховати	barg	geborgen
bewegen	схиляти, спонукати	bewog	bewogen
biegen	повернути	bog	gebogen
bieten	пропонувати, подавати	bot	geboden
binden	зв'язувати	band	gebunden
bitten	просити	bat	gebeten
blasen	дути	blies	geblasen
bleiben	залишатися	blieb	geblieben
brechen	ламати	brach	gebrochen
brennen	палати	brannte	gebrannt
bringen	приносити	brachte	gebracht
denken	думати	dachte	gedacht
dreschen	МОЛОТИТИ	drosch	gedroschen

1		2	3
dringen	проникати, наполягати	drang	gedrungen
dürfen	мати дозвіл, могли	durfte	gedurft
empfehlen	радити, рекомендувати	empfehl	empfohlen
erlöschen	гаснути	erlosch	erloschen
erschrecken	злякатися	erschrak	erschrocken
essen	їсти	aß	gegessen
fahren	їхати, возити	fuhr	gefahren
fallen	падати	fiel	gefallen
fangen	ловити	fang	gefangen
fechten	фехтувати	focht	gefochten
finden	знаходити	fand	gefunden
fliegen	літати	flog	geflogen
fliehen	тікати	floh	geflohen
fließen	литися, текти	floss	geflossen
fressen	їсти (про тварин)	fraß	gefressen
frieren	мерзнути	fror	gefroren
gebären	народити	gebar	geboren
geben	давати	gab	gegeben
gedeihen	рости, розвиватися	gedieh	gediehen
gehen	іти, ходити	ging	gegangen
gelingen	удаватися	gelang	gelungen

	1	2	3
gelten	мати значення, бути дійсним	galt	gegolten
genesen	одужувати	genas	genesen
genießen	насолоджу- ватися	genoss	genossen
geschehen	відбуватися	geschah	geschehen
gewinnen	вигравати	gewann	gewonnen
gießen	лити, наливати	goss	gegossen
gleich	бути схожим	glich	geglichen
gleiten	ковзати	glitt	geglitten
graben	копати	grub	gegraben
greifen	схоплювати	griff	gegriffen
haben	мати	hatte	gehabt
halten	тримати, зупинятися	hielt	gehalten
hängen	висіти	hing	gehangen
heben	піднімати	hob	gehoben
heißen	називати	hieß	geheißen
helfen	допомагати	half	geholfen
kennen	знати	kannte	gekant
klingen	звучати	klang	geklungen
kommen	приходити	kam	gekommen
können	могти	konnte	gekonnt

1		2	3
kriechen	повзти	kroch	gekrochen
laden	вантажити	lud	geladen
lassen	допустити, примушувати	ließ	gelassen
laufen	бігти	lief	gelaufen
leiden	страждати	litt	gelitten
leihen	позичати	lieh	geliehen
lesen	читати	las	gelesen
liegen	лежати	lag	gelegen
lügen	брехати	log	gelogen
meiden	уникати	mied	gemieden
messen	міряти	maß	gemessen
misslingen	не вдаватися	misslang	misslungen
mögen	любити	mochte	gemocht
müssen	мусити	musste	gemusst
nehmen	брати	nahm	genommen
nennen	називати, звати	nannte	genannt
pfeifen	свистіти	pfiff	gepfiffen
preisen	хвалити	pries	gepriesen

1		2	3
quellen	бити джерелом, набрякати	quoll	gequollen
raten	радити, відгадувати	riet	geraten
reiben	терти	rieb	gerieben
reißen	рвати	riss	gerissen
reiten	їздити верхи	ritt	geritten
rennen	бігти, мчати	rannte	gerannt
riechen	пахнути	roch	gerochen
ringen	боротися	rang	gerungen
rinnen	текти	rann	geronnen
rufen	кричати, кликати	rief	gerufen
schaffen	створювати	schuf	geschaffen
schallen	звучати	scholl	geschollen
scheiden	розділяти	schied	geschieden
scheinen	світити, здаватися	schien	geschienen
scheren	стригти	schor	geschoren
schieben	рушити	schob	geschoben
schießen	стріляти	schoss	geschossen
schlafen	спати	schlief	geschlafen
schlagen	бити	schlug	geschlagen

1		2	3
schleichen	крастися	schlich	geschlichen
schleifen	точити	schliff	geschliffen
schließen	зачиняти	schloss	geschlossen
schmeißen	кидати	schmiss	geschmissen
schmelzen	танути	schmolz	geschmolzen
schneiden	різати	schnitt	geschnitten
schreiben	писати	schrieb	geschrieben
schreien	кричати	schrie	geschrien
schreiten	крокувати	schrift	geschritten
schweigen	мовчати	schwieg	geschwiegen
schwellen	пухнути	schwoll	geschwollen
schwimmen	плавати	schwamm	geschwommen
schwinden	зникати	schwand	geschwunden
schwingen	махати	schwang	geschwungen
schwören	присягатися	schwor	geschworen
sehen	дивитися, бачити	sah	gesehen
sein	бути	war	gewesen
senden	надсилати, відправляти	sandte	gesandt
sieden	кип'ятити	sott	gesotten

1		2	3
singen	співати	sang	gesungen
sinken	падати, опускатися	sank	gesunken
sinnen	думати, міркувати	sann	gesonnen
sitzen	сидіти	saß	gesessen
sollen	мусити, бути зобов'язаним	sollte	gesollt
spinnen	прясти	spann	gesponnen
sprechen	говорити	sprach	gesprochen
springen	стрибати	sprang	gesprungen
stechen	колоти, жалити	stach	gestochen
stehen	стояти	stand	gestanden
stehlen	красти	stahl	gestohlen
steigen	підніматися, рости	stieg	gestiegen
sterben	вмирати	starb	gestorben
streichen	фарбувати	strich	gestrichen
streiten	сперечатися	stritt	gestritten
tragen	носити, нести	trug	getragen
treffen	зустріти	traf	getroffen

1		2	3
treiben	гнати, спонукати	trieb	getrieben
treten	топтати, ступати	trat	getreten
triefen	капати, текти	troff	getroffen
trinken	пити	trank	getrunken
tun	робити	tat	getan
verderben	псувати	verdarb	verdorben
vergessen	забувати	vergaß	vergessen
verlieren	губити	verlor	verloren
verzeihen	пробачати	verzieh	verziehen
wachsen	рости, збільшуватися	wuchs	gewachsen
waschen	мити, прати	wusch	gewaschen
weisen	показувати	wies	gewiesen
wenden	перевертати	wandte	gewandt
werden	ставати	wurde	geworden
werfen	кидати	warf	geworfen
wiegen	зважувати, важити	wog	gewogen
wissen	знати	wusste	gewusst
wollen	хотіти	wollte	gewollt
ziehen	тягнути	zog	gezogen
zwingen	примушувати	zwang	gezwungen

Прийменник (Die Präposition)

Керування

Dativ	mit, nach, aus, zu, von, bei, seit, entgegen, gegenüber, außer
Akkusativ	durch, für, ohne, um, gegen, bis, entlang, wider
Genitiv	außerhalb, infolge, kraft, um ... willen, ungeachtet, unweit
Genitiv (Dativ)	an(statt), innerhalb, längst, laut, mittels, trotz, während, wegen, zugunsten
Dativ (Genitiv)	binnen, dank, zufolge
Dativ (Akkusativ)	ab
Dativ (Akkusativ, Genitiv)	außer
Akkusativ (Dativ, Genitiv)	entlang
Dativ/Akkusativ (в залежності від запитання, див. далі)	an, auf, hinter, in, neben, über, unter, vor, zwischen

Злиття прийменника з артиклем

in	}	+	dem	→	}	im
an						am
bei						beim
von						vom
zu						zum

auf	}	+	das	→	}	aufs
an						ans
in						ins

У деяких прийменникових конструкціях прийменники не вимагають після себе певного відмінка. Наприклад, якщо після прийменників використовуються прикметники або прислівники:

Ich halte ihn für begabt.

Я вважаю його обдарованим.

Er geht nach vorn.

Він іде вперед.

У випадку використання двох прийменників останній, який стоїть безпосередньо перед іменником, буде визначати його відмінок.

Наприклад:

Wir sind bis zum Haus gefahren.

Ми доїхали до дому.

ab (D)

Місцеве, географічне значення.

Точка відліку дистанції.

Перед назвами населених пунктів без артикля

Ab diesem Haus beginnt die
Fußgängerzone.

Від цього будинку починається
пішохідна зона.

Der Zug fährt ab Berlin.

Поезд їде від Берліна.

Часове значення.

Тривалість із зазначенням точки відліку

Ab 8 Uhr bin ich frei.

З 8 години я вільний.

Ab heute schreiben wir Wörterdiktate.

Відсьогодні ми пишемо
словникові диктанти.

Значення мінімуму. Перед числівниками

Dieser Film ist für Jugendliche ab
14 Jahren (auch: Jahre) erlaubt.

Цей фільм дозволено
дивитися молоді з 14 років.

an (D/A)

Локальне значення

(по відношенню до вертикальної поверхні)

а) нецілеспрямоване (D)

Der Schrank steht an der Wand.

Шафа стоїть біля стіни.

б) цілеспрямоване (A)

Der Schrank wird an die Wand gestellt.

Шафа ставиться біля стіни.

**Географічне значення. Безпосередня близькість
водоймищ та гірських хребтів**

Frankfurt-am-Main

Франкфурт-на-Майні

Rostov-am-Don

Ростов-на-Дону

**Часове значення. Перед
іменниками Tag, Abend, Anfang, Ende**

am Tage

вдень

am Ende

наприкінці

**Часове значення.
Перед датами**

am 29. Januar

29 січня

auf
(D/A)**Локальне значення.****На горизонтальній поверхні**

а) нецілеспрямоване (D)

Das Heft liegt auf dem Tisch.

Зошит лежить на столі.

б) цілеспрямоване (A)

Er legt das Heft auf den Tisch.

Він кладе зошит на стіл.

Перед назвами установ**Наприклад: Bahnhof, Gericht, Postamt, Polizei**

Sie ist auf dem Bahnhof. (D)

Вона на вокзалі.

Sie geht auf das Postamt. (A)

Вона іде на пошту.

Часове значення.**Одночасність дії. Синонім «während»**Auf der Wanderung waren sie
zusammen.

Під час подорожі вони були разом.

Перед назвами мов

Er sagte es auf Englisch.

Він сказав це англійською.

aus (D)

Локальне значення «напрямок зсередини назовні»

Die Frau ging aus dem Haus.
Жінка вийшла з будинку.

Локальне та часове значення «походження»

Herr Müller ist aus Bremen.
Пан Мюллер походить з Бремена.

Причинове значення

Das hat er aus Liebe gemacht.
Він зробив це з любові.

«З». Матеріал

Sind deine Ohrringe aus purem Gold?
Твої серги з чистого золота?

außer (D)

Обмежувальне значення «крім»

Außer ihm waren noch drei Frauen da.
Крім нього там було ще три жінки.

Локальне значення «поза»

Bald ist das Schiff außer Sichtweite.
Невдовзі корабель був поза зоною видимості.

Модальне значення. В усталених конструкціях

Der Apparat war außer Betrieb.
Апарат не працював.

außerhalb (G)**Локальне значення «поза, за межами»**

Die Stadt liegt außerhalb des Landes.
Місто лежить за межами країни.

Часове значення «поза»

Kommen Sie außerhalb der Arbeitszeit!
Прийдіть у неробочий час!

Локальне значення «у». Безпосередня близькість

Er ist bei seinem Freund.
Він у свого друга.

Географічне значення.**Перед назвами населених пунктів — «біля, коло»**

In einem Dorf bei München.
В одному селі біля Мюнхена.

Переносне значення «у».**Перед вказівкою на автора**

Ich habe dieses Zitat bei Goethe gelesen.
Я читав цю цитату у Гете.

Часове значення «під час». Одночасність

Beim Essen lese ich nicht.
Під час їди я не читаю.

Умовне значення «під час»

Beim Regen bleibe ich gern zu Hause.
Під час дощу
я охоче залишаюся вдома.

bei (D)

innen (D)

Часове значення. Одночасність.
Обмежена довжина. «За, протягом»

Wir müssen unsere Arbeit binnen
einem Monat erledigen.

Ми повинні закінчити нашу роботу
протягом одного місяця.

bis (A)

Локальне значення «до».
Кінцевий пункт

Er fuhr bis Berlin.

Він їхав до Берліна.

Часове значення «до»

Ich warte bis 11 Uhr.

Я чекаю до 11 години.

Модальне значення «до»

Das Auto kostet bis 55.000 Euro.

Машина коштує до 55.000 євро.

dank (D)

Модальне,
інструментальне значення

Dank seinem Fleiß bestand er diese
Prüfung.

Завдяки своїй сумлінності
він витримав цей екзамен.

diesselts
(G)

Локальне значення
«по цей бік чого-небудь»

Diesselts des Flusses erholten wir uns.
Ми відпочивали по цей бік річки.

durch
(A)

Локальне значення «крізь»

Wir gehen durch die Tür.
Ми проходимо крізь двері.

Інструментальне значення
«за допомогою чого-небудь»

Das Schiff wurde durch ein Torpedo versenkt.
Корабель був потоплений за допомогою торпеди.

entgegen
(D)

«Всупереч»

Entgegen dem Befehl machte er es.
Він зробив це всупереч наказу.

entlang
(A)

«Вздовж»

Den Weg entlang standen große Bäume.
Вздовж дороги стояли великі дерева.

für (A)

«Для»

Diese Krankheit war für alle neu.
Ця хвороба була новою для всіх.

Зростаюче повторення — «... за ...»

Schritt für Schritt ging er weiter.
Крок за кроком він ішов далі.

Часове значення «на» (певний час)

Für einen Monat fuhr er nach Berlin.
Він поїхав до Берліна на місяць.

«За» + кількість

Ich habe die Karte für 25 Euro gekauft.
Я купив квиток за 25 євро.

«Проти» рухомої або нерухомої цілі

Er ruderte gegen den Strom.
Він грів проти течії.

«У порівнянні з...»

Gegen seinen Vater ist er groß.
Він великий у порівнянні зі своїм батьком.

«Проти кого-небудь, чого-небудь»

Wir haben 2:1 gegen sie gewonnen.
Ми виграли у них 2:1.

Часове значення «близько»

Der Gast kommt gegen 11 Uhr.
Гість прийде близько 11 години.

gegen (A)

gegenüber
(D)

Локальне значення «навпроти»

Gegenüber dem Haus liegt das Postamt.
Навпроти дому знаходиться пошта.

«Щодо...» (ЩОДО ЛЮДЕЙ)

Alten Menschen gegenüber soll man immer höflich sein.

Щодо людей похилого віку необхідно бути завжди ввічливим.

gemäß
(D)

«ВІДПОВІДНО ДО...»

Die Maschine wurde gemäß den Anweisungen in Betrieb gesetzt.

Машина була введена в експлуатацію відповідно до інструкцій.

hinter
(D/A)

Локальне значення «позаду...»

а) нецілеспрямоване (D)

Er hat eine Garage hinter dem Haus.

У нього гараж за домом.

б) цілеспрямоване (A)

Er hat sein Auto hinter das Haus gestellt.

Він поставив автомобіль за домом.

Переносне значення «СТОЯТИ ЗА КИМ-НЕБУДЬ»

Hinter ihm stehen immer seine Freunde.

За ним завжди стоять його друзі.

Локальне значення «у...»

а) нецілеспрямоване (D)

Das Heft liegt im Schrank.

Зошит лежить у шафі.

б) цілеспрямоване (A)

Ich lege das Heft in die Mappe.

Я кладу зошит у папку.

Часове значення «за, протягом» (D)

Wir machen die Arbeit in drei Tagen.

Ми виконаємо роботу за 3 дні.

Часове значення «через...» (D)

In zwei Monaten fahre ich nach Moskau.

Через два місяці я поїду до Москви.

Часове значення «у...» (D)

Sie ist im Jahre 1812 geboren.

Вона народилась у 1812 році.

«3, на...» (без артикля).

Перед назвами мов і кольорів

Es gibt Vorlesungen in Russisch.

Є лекції з російської мови.

Haben Sie diesen Hut in Schwarz?

У Вас є капелюх чорного кольору?

inmitten
(G)

Локальне значення «в центрі чого-небудь»

Inmitten des Sees liegt eine Insel.
Посередині озера лежить острів.

innerhalb
(G)

Локальне значення «всередині чого-небудь»

Innerhalb der Stadt gibt es immer viele Autos.
У місті завжди багато машин.

Часове значення «протягом...»

Innerhalb eines Monats bin ich frei.
Протягом місяця я вільний.

je
(A/N)

Відносне значення «за...»

Ich habe 2 Euro je Kilo bezahlt.
Я заплатив по 2 євро за кілограм.

Як другий прийменник у конструкціях:

«По...» — zu je

«У залежності від...» — je nach

Die Pralinen sind zu je zehn Stück verpackt.
Цукерки запаковані по 10 штук.
Frisches Obst wird je nach der Jahreszeit verkauft.
Свіжі фрукти продаються в залежності від пори року.

laut (G/D)

«Згідно з чим-небудь».

Перед іменниками

Gesetz, Anordnung, Plan, Bericht.

Як правило, з нульовим артиклем

Laut dieses Berichts hat die
Aktiengesellschaft gute Perspektiven.

Згідно з цим звітом, акціонерне
товариство має непогані перспективи.

Інструментальне значення

«за допомогою чого-небудь, чим»

Mit wenigen Worten erklärte er die
Situation.

Кількома словами він пояснив
ситуацію.

«З». У тому числі з абстрактними поняттями

Mit großem Interesse besichtigten wir
das Denkmal.

Ми з великим зацікавленням
розглядали пам'ятник.

Der Junge ging mit seinem Vater
ins Kino.

Хлопчик пішов у кіно зі своїм батьком.

Часове значення «з, починаючи з...».

Момент часу

Die Kinder kommen mit 6 Jahren in
die Schule.

У шість років діти ідуть до школи.

mit (D)

**nach
(D)****Локальне значення.****Цілеспрямоване «у...» (на запитання «куди?»)**

Der Bus biegt nach links.

Автобус повертає вліво.

Часове значення «після...»

Nach der Party fuhr ich nach Hause.

Після вечірки я поїхав додому.

**neben
(D/A)****Локальне значення «біля, поруч»**

а) нецілеспрямоване (D)

Der Tisch steht neben dem Fenster.

Стіл стоїть біля вікна.

б) цілеспрямоване (A)

Der Vater stellt den Tisch neben das Fenster.

Батько ставить стіл поруч з вікном.

«Нарівні з, крім...»

Neben seiner Arbeit hat er noch einige Verpflichtungen.

Крім своєї роботи він має ще кілька обов'язків.

Neben diesen Aufgaben habe ich auch andere.

Крім цих завдань у мене є ще інші.

**ohne
(A)****Заперечне значення «без»**

Er las das Buch ohne Interesse.

Він читав книгу без інтересу.

Wir übersetzen Texte ohne Wörterbuch.

Ми перекладаємо тексти без словника.

«Крім, опріч»

Ohne Lehrer waren es 10 Menschen im Raum.

Крім учителя у кімнаті знаходилось ще 10 чоловік.

**ohne
(A)****Часове значення «з, починаючи з, протягом». Початковий пункт у минулому часі до теперішнього моменту**

Seit drei Monaten haben sie sich nicht gesehen.

Вони не бачились вже 3 місяці.

**statt
(G)****«Замість»**

Statt des Schrankes kauften sie ein Bett.

Замість шафи вони купили кровать.

**trotz
(G/D)****«Незважаючи на...»**

Trotz schlechten Wetters ging ich in den Wald.

Незважаючи на погану погоду, я пішов до лісу.

**über
(D/A)****Локальне значення «над»**

а) нецілеспрямоване (D)

Das Bild hängt über dem Bett.

Картина висить над ліжком.

б) цілеспрямоване (A)

Er hängt das Bild über das Bett.

Він вішає картину над ліжком.

Географічне значення «через»

Der Zug fährt über Prag.

Поїзд іде через Прагу.

«Про що-небудь» (A)

Er erzählt über seine Reise.

Він розповідає про свою поїздку.

Wir sprechen über ihre Arbeit.

Ми говоримо про її роботу.

**ungeachtet
(G)****«Незважаючи на...»**Ungeachtet vieler Schwierigkeiten
erreichte er sein Ziel.Незважаючи на численні труднощі,
він досяг своєї мети.Ungeachtet des Regens kam er
in den Park.Незважаючи на дощ,
він прийшов до парку.

um (A)

Локальне значення «крутом чого-небудь»

Der Hund läuft um einen Baum.
Собака бігає крутом дерева.

Часове значення. Неточна дата

Dieses Haus wurde um 1800 gebaut.
Цей дім був збудований
приблизно у 1800 році.
Um die Zeit gab es noch keine Autos.
У той час ще не було машин.

Часове значення. Точний час

Ich stehe um 8.30 jeden Morgen auf.
Кожного ранку я встаю о 8.30.

**Модальне значення. Повторення,
що збільшується, «... за ...»**

Stunde um Stunde verging.
Минала година за годиною.

um ... willen (G)

«Заради...»

Um seiner Gesundheit willen hat er
das Rauchen aufgegeben.
Заради свого здоров'я він
кинув палити.

unter (D/A)**Локальне значення «під...»**

а) нецілеспрямоване (D)

Das Buch liegt unter dem Heft.

Книга лежить під зошитом.

б) цілеспрямоване (A)

Ich lege das Buch unter das Heft.

Я кладу книгу під зошит.

Ich stellte die Hausschuhe unter das Bett.

Я поставив капці під ліжко.

«Між, серед»

а) нецілеспрямоване (D)

Unter den Büchern war auch ein Wörterbuch.

Серед книг був словник.

б) цілеспрямоване (A)

Ich mischte mich unter die Studenten.

Я загубився серед студентів.

jenseits (G)**Локальне значення****«по той бік чого-небудь»**

Jenseits des Flusses liegt ein Wald.

По той бік річки росте ліс.

VON (D)

Локальне значення «від, з».
Позначення вихідного пункту

Ich komme von meinem Freund.
Я йду від мого друга.

Часове значення «з, з... до...».
У сполученнях «von ... an, von ... bis, von ... ab»

Von 13 bis 18 Uhr haben wir
Unterricht.
З 13 до 18 години у нас заняття.

Якісне значення

Ich sah eine Frau von größter Schönheit.
Я бачила дуже вродливу жінку.

Виконавець дії
(у пасивних конструкціях)

Das Diktat wurde von den Schülern
geschrieben.
Диктант був написаний учнями.
Die Übung wurde von der Studentin
gemacht.
Вправа була виконана студенткою.

Частина від цілого — «з, серед»

Von allen Schülern war er der beste.
Він був найкращим із школярів.

**VOR
(D/A)****Локальне значення «перед»**

а) нецілеспрямоване (D)

Er stand vor dem Hauseingang.

Він стояв перед входом у дім.

б) цілеспрямоване (A)

Er hat den Wagen vor den
Hauseingang gestellt.

Він поставив машину
біля входу у дім.

Часове значення «за, ... тому»

Vor 3 Monaten war ich in Berlin.

З місяці тому я був у Берліні.

Часове значення «до»

Vor dem Krieg war Charkiw die
Hauptstadt der Ukraine.

До війни Харків був столицею
України.

Причинове значення «від...»

Das Kind schrie vor Begeisterung.

Дитина кричала від захоплення.

Ich konnte vor Angst nicht sprechen.

Я не могла говорити від переляку.

während
(G)

Одночасність дії —
«під час, при...»

Während der Ferien waren die Schüler
in Deutschland.

Під час канікул учні були у Німеччині.

Während der Stunde haben alle gut
gearbeitet.

Під час уроку всі добре працювали.

wegen
(G)

Причинове значення «через»

Wegen des schlechten Wetters blieben
wir zu Hause.

Через погану погоду
ми залишились вдома.

zufolge
(D)

«Відповідно до...»

Einer Information im Zeitungsartikel
zufolge bleibt unser Minister noch einige
Zeit im Ausland.

Відповідно до інформації
у газетній статті, наш міністр
ще деякий час
пробуде за кордоном.

**zu
(D)****Локальне значення «до»**

Wir fahren zu unserem Freund.

Ми їдемо до нашого друга.

Причинове значення «для, на»

Zum Erfolg des Projekts muss man sehr viel arbeiten.

Для успіху проекту треба дуже багато працювати.

Zum Andenken schenkte er mir eine Postkarte.

Він подарував мені на згадку поштову листівку.

Перед порядковими числівниками

Sie waren zu dritt gegangen.

Вони пішли утрьох.

Відношення між числами

Ich kaufte 3 Kilo Fleisch zu 10 Euro.

Я купив 3 кг м'яса по 10 євро.

Перед іменниками

Teil, Hälfte, Drittel

Ich habe den Artikel zur Hälfte gelesen.

Я прочитав статтю наполовину.

zuliebe
(D)

Причинове значення «заради»

Ich habe das dir zuliebe getan.

Я зробив це заради тебе.

zugunsten
(G)

«На користь кого-небудь, чого-небудь»

Der Schauspieler hat zugunsten des Krankenhauses auf das Honorar verzichtet.

Артист відмовився від гонорару на користь лікарні.

zwischen
(D/A)

Локальне значення «між»

а) нецілеспрямоване (D)

Zwischen den Stühlen steht ein Tisch.

Між стільцями стоїть стіл.

б) цілеспрямоване (A)

Er hat den Stuhl zwischen den Schrank und das Bett gestellt.

Він поставив стілець між шафою та ліжком.

«Між» (від ... до). Уживається з числами

Er ist zwischen 1893 und 1900 geboren.

Він народився між 1893 та 1900 роками.

Прийменники часу

am ersten August	першого серпня
um acht Uhr	о восьмій годині
seit 1812	з 1812 року
seit zehn Jahren	вже 10 років
bis morgen	до завтра
bis fünf Uhr	до п'ятої години
gegen zwei Uhr	близько другої години
gegen Abend	під вечір
in der nächsten Woche	наступного тижня
in fünf Stunden	через п'ять годин
vor zwei Tagen	два дні тому
von Montag	з понеділка
von Anfang an	спочатку
während einer Woche	протягом тижня
ab zwei Uhr	з другої години
ab heute	відсьогодні
von zehn bis elf Uhr	з десятої до одинадцятої години
zwischen zwei und vier Uhr	між другою і четвертою годинами

Wann? КОЛИ?

im	Winter	взимку
	Frühling	навесні
	Sommer	влітку
	Herbst	восени
	Jahre 1998	у 1998 році
	Januar	у січні
	Februar	у лютому
	März	у березні
	April	у квітні
	Mai	у травні
	Juni	у червні
	Juli	у липні
	August	у серпні
	September	у вересні
Oktober	у жовтні	
November	у листопаді	
Dezember	у грудні	
am	31. August	31 серпня
	Morgen	вранці
	Tage	вдень
	Vormittag	до обіду
	Abend	ввечері
	Nachmittag	після обіду
Am: in	der Nacht	вночі
um	10 Uhr	о десятій годині
	halb neun	о пів на дев'яту
	Mitternacht	опівночі
zu	Mittag	опівдні, в обід

СИНТАКСИС

Просте речення

Порядок слів у німецькому простому реченні

Просте розповідне речення

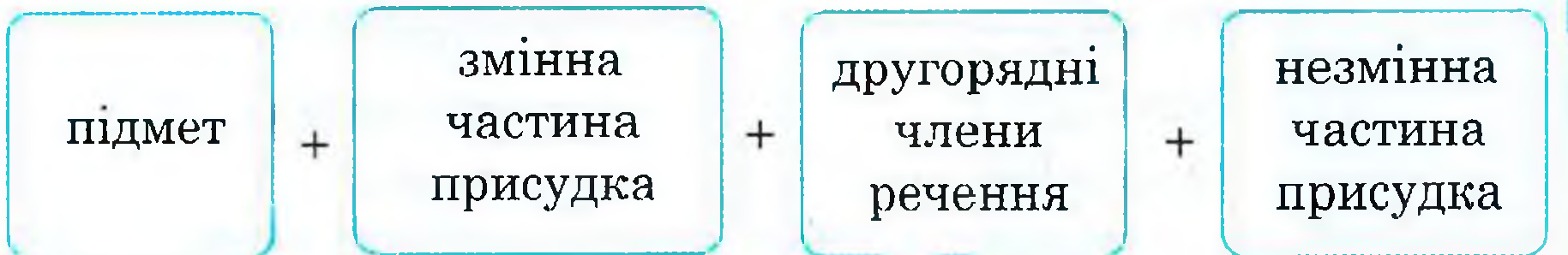
а) прями́й порядок слів

Er fährt ins Institut.

Він їде до інституту.

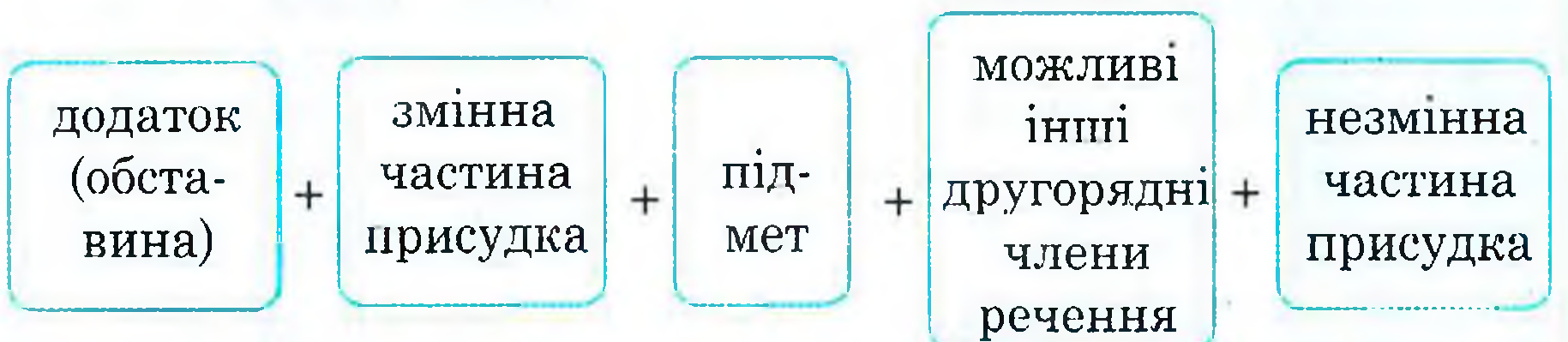
Якщо присудок складений, його змінна частина займає друге місце, незмінна стоїть на останньому місці в реченні.

Er ist heute ins Institut gefahren.

Він поїхав сьогодні до інституту.

б) зворотний порядок слів (якщо на першому місці у реченні стоїть додаток або обставина)

Heute ist er ins Institut gefahren.

Сьогодні він поїхав до інституту.

Загальне запитання (без питального слова)

змінна
частина
присудка

+

підмет

+

другорядні
члени
речення

+

незмінна
частина
присудка

Ist er heute ins Institut gefahren?

Він поїхав сьогодні до інституту?

Спеціальне запитання (з питальним словом)

пита-
льне
слово

+

змінна
частина
присудка

+

підмет

+

незмінна
частина
присудка

Wann ist er ins Institut gefahren?

Коли він поїхав до інституту?

Питальні слова

Wer?

Was?

Wen?

Wem?

Wann?

Seit wann?

Bis wann?

Wie lange?

Wo?

Wohin?

Woher?

Wozu?

Warum?

Weswegen?

Wie?

Auf welche Weise?

Welcher?

Wessen?

Wie viel?

Хто?

Що?

Кого?

Кому?

Коли?

З якого часу?

До якого часу?

Як довго?

Де?

Куди?

Звідки?

Для чого?

Чому?

З якої причини?

Як?

Яким чином?

Який?

Чий? Чия? Чие? Чиї?

Скільки?

Складносурядне речення

Безсполучниковий зв'язок речень (прямий порядок слів)	Сполучниковий зв'язок речень (прямий або зворотний порядок слів)
<p>Die Hausaufgabe war schwer, ich habe sie nicht gemacht.</p> <p>Домашнє завдання було складним, я його не зробив.</p>	<p>Die Hausaufgabe war schwer, aber ich habe sie gemacht.</p> <p>Домашнє завдання було складним, але я його зробив.</p> <p>Die Hausaufgabe war schwer, darum habe ich sie nicht gemacht.</p> <p>Домашнє завдання було складним, тому я його не зробив.</p>

Сполучники

у складносурядному реченні

Тип зв'язку	Сполучники
<p>Єднальний</p> <p>Ich trank einen Tee, außerdem aß ich ein Stück Kuchen.</p> <p>Я випив чаю, крім того, я з'їв шматок пирога.</p>	<p>und (і/та), nicht nur ... sondern auch (не тільки ... а й), sowohl ... als auch (як ... так і), weder ... noch (ні ... ні), bald ... bald (то ... то), auch (також), außerdem (крім того), dann (потім), endlich (зрештою) та ін.</p>

<p>протиставний</p> <p>Er hat einen Tisch im Restaurant reserviert, aber seine Freundin kam nicht. Він зарезервував столик у ресторані, але його подруга не прийшла.</p>	<p>aber (але/проте), oder (або), doch (однак), entweder ... oder (або ... або), dennoch (все-таки), trotzdem (незважаючи на), sonst (інакше) та ін.</p>
<p>причиновий</p> <p>Ich kaufte keine Blumen für dich, denn es gab da keine. Я не купив для тебе квіти, бо їх там не було.</p>	<p>denn (бо/тому), nämlich (бо/адже)</p>
<p>наслідковий</p> <p>Es begann zu regnen, darum ging ich nach Hause. Розпочався дощ, тому я пішов додому.</p>	<p>also (отже), folglich (тому), somit (таким чином), darum/deshalb/deswegen (тому/через це) та ін.</p>

Сполучники, що не впливають на порядок слів у реченні

Сполучник	Приклад
und (і/та)	Peter lernt Deutsch und Anna lernt Englisch.
aber (але)	Alle gehen spazieren, aber ich bleibe zu Hause.
oder (або)	Ich rufe heute die Lehrerin an, oder du machst das morgen.
denn (тому що)	Er trifft sich heute mit mir nicht, denn er hat einen Termin beim Zahnarzt.

auch (також)	Viele haben die Übung nicht gemacht, auch ich habe nichts geschrieben.
sondern (а)	Wir bleiben heute nicht zu Hause, sondern wir gehen ins Kino.
doch (однак)	Ich habe ein Problem, doch niemand kann mir helfen.
entweder ... oder (або ... або)	Entweder du erzählst mir alles, oder ich gehe zum Chef.

Складнопідрядне речення

Порядок слів у головному реченні

Головне речення				Підрядне речення
підмет	присудок	другорядні члени	незмінна частина присудка або відокремлюваний префікс	
Ich	besuche	dich unbedingt,		wenn ich nach Berlin komme.
Sie	ist	zur Arbeit	nicht gekommen,	weil sie krank war.

Підрядне речення	Головне речення			
	присудок	підмет	другорядні члени	незмінна частина присудка або відокремлюваний префікс
Ich	rufe	dich	an	weil ich ein Problem habe.

Підрядне речення	Головне речення			
	присудок	підмет	другорядні члени	незмінна частина присудка або відокремлюваний префікс
Wenn ich nach Berlin komme,	besuche	ich	dich unbedingt.	
Da sie krank war,	ist	sie	zur Arbeit	nicht gekommen.

Порядок слів у підрядному реченні

Головне речення	Підрядне речення			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок (відокремлюваний префікс не відокремлюється; змінна частина присудка стоїть після незмінної)
Ich habe nicht gewusst,	dass	er	im Mai nach Bonn	kommt.
Ich habe nicht gewusst,	dass	er	an dieser Konferenz	teilnimmt.
Ich habe nicht gewusst,	dass	er	einen Vortrag	halten wird.

Підрядне речення				
сполуч- ник	підмет	другорядні члени	присудок (відокремлюваний префікс не відокремлюється; змінна частина при- судка стоїть після незмінної)	Головне речення
Dass	er	im Mai nach Bonn	kommt,	habe ich nicht gewusst.
Dass	er	an dieser Konferenz	teilnimmt,	habe ich nicht gewusst.
Dass	er	einen Vortrag	halten wird,	habe ich nicht gewusst.

Позиція зворотного займенника sich у підрядному реченні

Підмет виражений займенником	Підмет виражений іменником
sich стоїть завжди після підмета	sich може стояти як перед підметом, так і після нього
Er sagt nicht, womit er sich im Moment beschäftigt.	Ich möchte gerne wissen, womit sich mein Kollege im Moment beschäftigt. Ich möchte gerne wissen, womit mein Kollege sich im Moment beschäftigt.

Типи підрядних речень

Тип речення	Запитання	Сполучник
підрядне речення підмета (поширює підмет)	wer? (хто?), was? (що?)	dass (що), ob (чи) або відносні займенники wer, was, der, welcher (хто, що, який, котрий)
підрядне речення присудка (поширює предикатив складеного іменного присудка)	wer/was ist Subjekt? (ким/чим є суб'єкт?)	dass (що), ob (чи), als (ніж) або відносні займенники der, was, wie у. а. (хто/який, що, як та ін.):
підрядне додаткове речення (розкриває зміст головного речення)	was? (що?)	dass (що), ob (чи) або сполучникові слова wer, was, wann, wie, wovon, womit у. а. (хто, що, коли, як, про що, чим/з чим та ін.)
підрядне означальне речення (виконує функцію означення до якогось члена головного речення)	welcher? (який?), was für ein? (що за?/який?)	відносні займенники der/die/das/die (який/яка/яке/які; що), welcher/welche/welches/welche (який/яка/яке/які)
підрядне речення місця (вказує на місце або напрям дії, про яку йдеться в головному реченні)	wo? (де?), wohin? (куди?), woher? (звідки?)	сполучникові слова wo, wohin, woher (де, куди, звідки)

Тип речення	Запитання	Сполучник
підрядне речення способу дії (вказує на характер дії, що виражена присудком у головному реченні)	wie? (як?), auf welche Weise? (яким чином?)	indem (завдяки тому що/через те що), ohne dass (без того щоб/хоча ... не...), anstatt dass (замість того щоб)
підрядне речення причини (вказує на причину дії, що виражена присудком головного речення)	warum? (чому?), aus welchem Grunde? (з якої причини?)	da, weil (тому що, через те що)
підрядне речення часу (вказує на час, протяжність, початок або кінець дії, вираженої присудком головного речення)	wann? (коли?), seit wann? (з якого часу?), bis wann? (доки?), wie lange? (як довго?), wie oft? (як часто?)	als (коли), wenn (коли), bevor/ehe (перше ніж), bis (поки ... не), während/indem/indessen (у той час як), nachdem (після того як), seit/seitdem (відколи/з того часу як), sobald (як тільки), sooft (щоразу як), solange (поки)
підрядне речення мети (вказує на мету дії, що виражена присудком головного речення)	wozu? (для чого?/ навіщо?), zu welchem Zweck? (з якою метою?)	damit (для того щоб)

Тип речення	Запитання	Сполучник
підрядне речення умови (виражає умову, за якої здійснюється дія, що виражена присудком головного речення)	unter welcher Bedingung? (за якої умови?)	wenn, falls (якщо, коли)
підрядне порівняльне речення (служить для порівняння дії головного речення з дією підрядного речення)	wie? (як?)	als ob/als wenn/als (наче/неначе/мов/нібито) — для нереального порівняння; wie (як), als (ніж), je ... desto/je ... umso (чим ... тим) — для реального порівняння
підрядне наслідкове речення (виражає наслідок дії, вираженої присудком головного речення)	wie? (як?), in welchem Maße? (якою мірою?), mit welcher Folge? (з яким наслідком?)	so dass (так що), dass (що), als dass (для того щоб)
підрядне допустове речення (вказує на допущення, тобто на обставину, яка гальмує дію, виражену присудком головного речення, але не виключає її)	trotz welchen Umstandes? (не зважаючи на яку обставину?)	obwohl/obschon/obgleich/obzwar/wenngleich (хоч/хоча/дарма що), trotzdem (незважаючи на те що)

Тип речення	Запитання	Сполучник
підрядне обмежувальне речення (виражає обставину/умову, яка обмежує дію, виражену присудком головного речення)	inwiefern?/ inwieweit? (наскільки?/ якою мірою?)	sofern/insofern/ wiefern/ inwiefern (оскільки), inwieweit/soweit/ soviel (наскільки)

Підрядне речення підмета

Підрядне речення підмета				Головне речення
сполучник	підмет	другорядні члени	присудок	
Dass	er	im Mai nach Bonn	kommt,	ist schon bekannt.
Was	sie	uns	sagt,	ist sehr wichtig.

Підрядне речення присудка

Головне речення	Підрядне речення присудка			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Das Schönste ist,	dass	wir	nächste Woche ins Ausland	fahren.
Alles war genau so,	wie	ich	es mir	vorgestellt habe.

Підрядне додаткове речення

Головне речення	Підрядне додаткове речення			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Er erzählt allen,	dass	er	als Arzt	arbeitet.
Wir fragen ihn,	wie lange	er	in diesem Krankenhaus	gearbeitet hat.
Ich will wissen,	ob	er	hoch qualifiziert	ist.

Підрядне означальне речення

Головне речення	Підрядне означальне речення			
	відносний займенник	підмет	другорядні члени	присудок
Das ist das Geschenk,	das	ich	ihm	schenken werde.
Hier sehen Sie das Haus,	in dem	ich	schon seit Langem	wohne.

Підрядне речення місця

Головне речення	Підрядне речення місця			
	відносний займенник	підмет	другорядні члени	присудок
Die Tasche liegt dort,	wo	sie	sie gestern	gelegen hat.
Ich fahre dorthin,	wo	es	viele Sehenswürdigkeiten	gibt.

Підрядне речення способу дії

Головне речення	Підрядне речення способу дії			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Er sieht fern,	anstatt dass	er	sich auf das Studium	konzentriert.
Ich bekomme gute Noten,	ohne dass	ich	mir Mühe	gebe.

Підрядне речення причини

Головне речення	Підрядне речення причини з weil			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Ich lerne Deutsch,	weil	ich	nach Deutschland	fahren will.

Підрядне речення причини з da				
сполучник	підмет	другорядні члени	присудок (змінна частина присудка стоїть після незмінної)	Головне речення
Da	ich	nach Deutschland	fahren will,	lerne ich Deutsch.

Підрядне речення часу

Головне речення	Підрядне речення часу			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Ich rufe dich an,	sobald	ich	nach Hause	komme.
Er besuchte mich oft,	als	ich	im Krankenhaus	lag.

Вживання сполучників wenn і als

wenn	als
багаторазова дія у минулому Jedesmal wenn ich nach Berlin kam, ging ich zum Reichstagsgebäude.	одноразова дія у минулому Als ich voriges Jahr in Berlin war, besuchte ich das Reichstagsgebäude.
дія у теперішньому і майбутньому Wenn ich nach Berlin komme, gehe ich sofort zum Reichstagsgebäude. Wenn ich nächstes Jahr nach Berlin komme, werde ich sofort zum Reichstagsgebäude gehen.	лише дія у минулому Als ich noch zur Schule ging, gab es hier nicht so viele Hochhäuser.

Узгодження часових форм дієслова у складнопідрядному реченні з nachdem

Nachdem + Plusquamperfekt	Präteritum
Nachdem ich alle Prüfungen bestanden hatte,	fuhr ich in Urlaub.
Nachdem + Perfekt	Präsens
Nachdem ich alle Prüfungen bestanden habe,	fahre ich in Urlaub.

Підрядне речення мети

Головне речення	Підрядне речення мети			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Ich komme zum Arzt.	damit	er	mich	untersucht.

Вживання підрядного речення мети з **damit**
і інфінітивної конструкції з **um ... zu**

підрядне речення мети з damit	інфінітивна конструкція з um ... zu
дію у головному і підрядному реченні виконують різні особи	дію у головному і підряд- ному реченні виконує одна і та сама особа
Ich gehe in die Apotheke, damit der Apotheker mir eine wirksame Arznei gegen Kopfschmerzen empfiehlt.	Ich gehe in die Apotheke, um mir eine wirksame Arznei gegen Kopfschmerzen zu kaufen.

Вживання підрядного речення мети з **damit**
і підрядного додаткового з **dass**

підрядне речення мети з damit	підрядне додаткове з dass
З якою метою?	Що?
Ich soll diese Arznei nehmen, damit mein Rücken mir nicht mehr weh tut.	Der Arzt sagt, dass ich diese Arznei dreimal täglich nehmen soll.

Підрядне речення умови

СИНТАКС

Головне речення	Підрядне речення умови			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Ich komme vorbei,	wenn	ich	Zeit	habe.
Ich rufe dich an,	wenn	ich	die Mög- lichkeit	habe.

Підрядне речення умови без сполучника			Головне речення
присудок (змінна частина)	підмет	другорядні члени	
Habe	ich	diese Möglichkeit,	fliege ich nach Ägypten.

Підрядне речення нереальної умови

Нереальна дія у теперішньому/майбутньому	
Wenn + Präteritum Konjunktiv	Konditionalis I (würde + Infinitiv I)
Wenn ich mehr Zeit hätte,	würde ich heute/morgen ins Kino gehen.
Нереальна дія у минулому	
Wenn + Plusquamperfekt Konjunktiv	Konditionalis II (würde + Infinitiv II)
Wenn ich mehr Zeit gehabt hätte,	würde ich gestern ins Kino gegangen sein.

Підрядне речення нереальної умови без сполучника				Головне речення
присудок (змінна ча- стина)	підмет	другорядні члени	присудок (незмінна ча- стина)	
Hätte	ich	diese Möglichkeit,		würde ich nach Ägypten fliegen.
Hätte	ich	damals diese Möglichkeit	gehabt,	würde ich nach Ägypten geflogen sein/ wäre ich nach Ägypten geflogen.

Підрядне наслідкове речення

Головне речення	Підрядне наслідкове речення			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Sie macht alles so langsam,	dass	ich	mich über sie oft	ärgere.
Ich war hungrig,	so dass	ich	zwei Hamburger	gegessen habe.

Підрядне допустове речення

Головне речення	Підрядне допустове речення			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Ich kam zum Unterricht,	obwohl	ich	krank	war.

Підрядне обмежувальне речення

Головне речення	Підрядне обмежувальне речення			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Du hast nichts zu tun,	soviel	ich	jetzt	sehe.

Підрядне порівняльне речення (реальне порівняння)

Головне речення	Підрядне порівняльне речення (реальне порівняння)			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Du siehst noch schöner aus,	als	ich	mir eigentlich	gedacht habe.

Підрядне порівняльне речення (реальне порівняння із сполучником je ... desto)

Підрядне порівняльне речення із сполучником je ... desto				desto + голове речення
Сполучник je + прикметник/прислівник у порівняльному ступені	підмет	другорядні члени	присудок	
Je älter	meine Oma		wird,	desto häufiger erkältet sie sich.

Підрядне порівняльне речення (нереальне порівняння)

Головне речення	Підрядне порівняльне речення (нереальне порівняння)			
	сполучник	підмет	другорядні члени	присудок
Sie macht alles so langsam,	als ob	sie	eine Schnecke	wäre.

Серія «РЯТІВНИК»

Вирушаючи у плавання океаном знань, згадай про довідники цієї серії. Посібники користуються постійним підвищеним попитом і витримали понад сім видань. Вони розроблені таким чином, щоб можна було повторити вивчене, систематизувати й узагальнити знання з будь-якого предмета шкільного курсу.

- Алгебра і початки аналізу
- Англійська мова
- Біологія
- Всесвітня історія
- Географія
- Геометрія
- Економіка
- Інформатика
- Історія України
- Ішецька мова
- Правознавство
- Російська мова
- Українська мова
- Фізика
- Французька мова
- Хімія

ISBN 978-617-09-0656-4

ВИДАВНИЦТВО
РАННОК
www.ranok.com.ua

Навчально-методична література видавництва «РАННОК»

УСІ КНИГИ ТУТ!

КУПИТИ: WWW.RANOK.COM.UA

ЗАВАНТАЖИТИ: WWW.E-RANOK.COM.UA

ЗАМОВИТИ: pochta@ranok.com.ua

безкоштовний каталог видань: (057) 717-74-55

